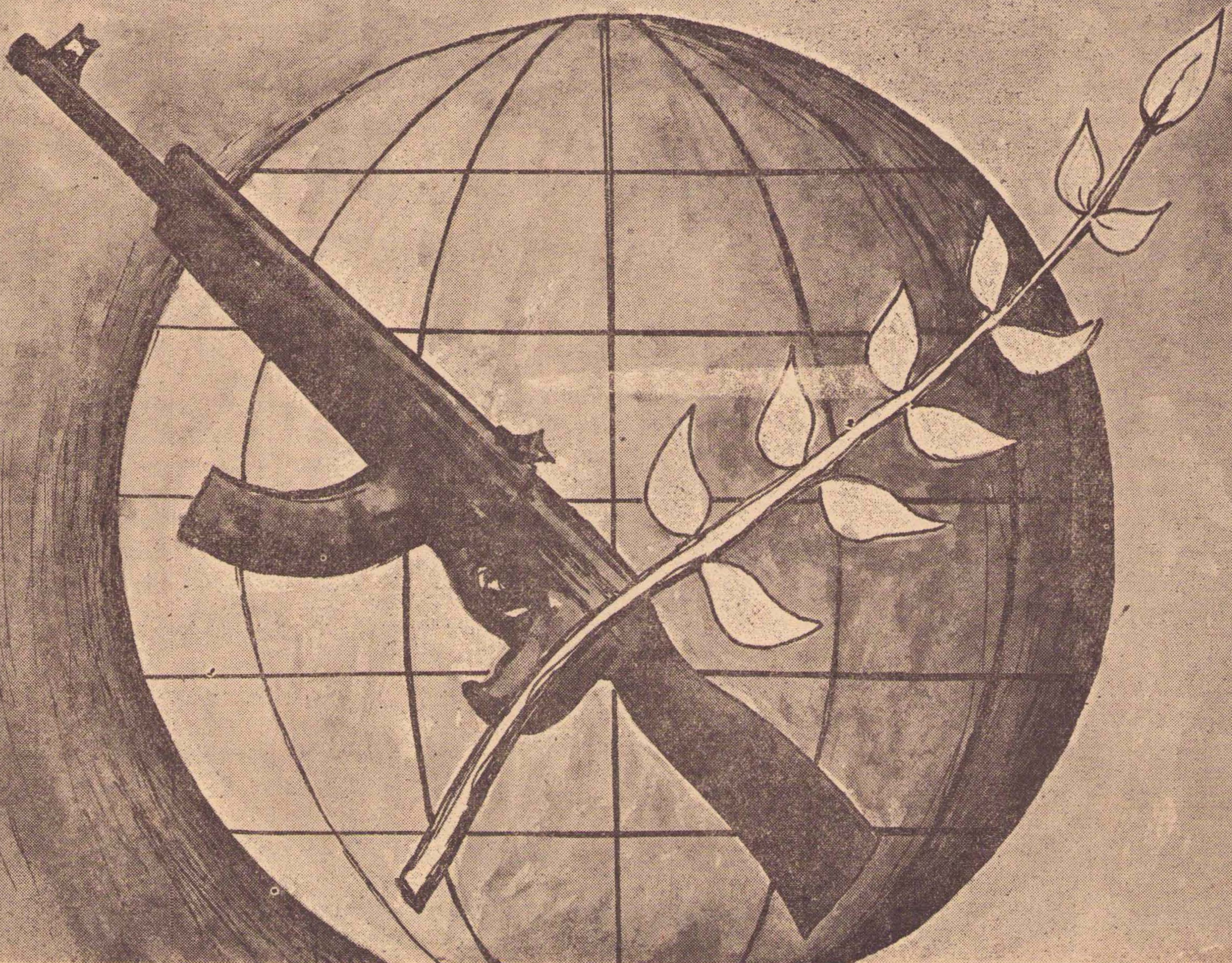
emeğin birliği

2 Eylül
1978
500 Kuruş

21

fabrikalar, tarlalar, siyasi iktidar, her şey emeğin olacak..!

DÜNYA BARIŞININ TEMİNATI; SOSYALİZM VE DEMOKRASİ MÜCADELESİDİR.

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE GÜÇ VE EYLEM

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkları, sınıfsal ve demokratik çıkarları uğruna mücadelelerinde, çok zorlu ve önemli bir dönemden geçiyorlar. Bunun sebebi: emperyalizmin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve tüm gerici güçlerin emekçi sınıflara karşı çeşitli cephelerden açmış oldukları anti-demokratik saldırı ve faşist baskı kampanyasıdır. Daha önceki sayılarımızda da belirttiğimiz gibi, tekelci sermaye, bugün gerek gerici - faşist güçler eliyle, gerekse CHP ağırlıklı hükümet ve devlet güçleri eliyle, işçi ve emekçi halklara karşı en başta şu alanlarda gerici ve faşist bir baskı politikası uyguluyor:

— «Toplumsal anlaşma» ve «grup sözleşmesi» gibi ihanet belgeleriyle, işçi sınıfının ve diğer ücretlilerin, ücretlerinin dondurulmasına girişiliyor; işçilerin grev, toplu sözleşme yapma, serbestçe sendika seçme hakkı gaspediliyor. Aynı şekilde, öğretmenlerin, diğer küçük memurların sendikalaşma hakkının önüne ket vuruluyor. Emekçi, küçük üretici tabakalar, tekelci fiyat politikası altında bir kat daha eziliyor.

— En doğal hakları için mücadele eden emekçi halklara karşı anti-demokratik tedbirler, gerici-faşist baskılar dayatılıyor. Sermaye, kendi bunalımının verdiği telaş içinde, demokrasiden ve haktan bahseden her emekçinin ağzını tutabilmek için, «sivil sıkıyönetim»ler icad ediyor ;orduyu harekete geçirmek üzere, önce mavi bereliler sokağa salınıyor. İlerici ve sosyalist kuruluşlar, demokratik örgütler üzerinde baskı ve terör azgınlaşıyor; başta POL-DER ve TÖB-DER olmak üzere birçok demokratik kuruluşun kapatılma hazırlığı yapılıyor.

— Doğu'da Kürt emekçileri üzerindeki faşist baskı ve provakasyonlar yoğunlaştırılıyor; bir taraftan devlet güçleri, diğer taraftan faşist it sürüleri Kürt halkına karşı kitlesel terör hareketlerine hız veriyor.

Bütün bu saldırılar karşısında, tüm sosyalist ve demokratik güçlere en başta şu görev düşüyor: sermayenin bu baskı ve saldırılarına karşı, sadece lafta değil, fakat eylemde, mücadele içinde kesin tavır almak; sağlam ve doğru hedefler uğruna, en geniş işçi ve emekçi kitlesinin demokrasi mücadelesini örgütlemek; emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı tüm emekçi halkın tek cephesini yaratabilmek için zorunlu olan, demokratik güç ve eylem birliklerine girişmek. Özellikle, sosyalizm uğruna mücadele ettiğini söyleyen her parti, grup, kişi, emekçi sınıfların hayati çıkarları için girişilmesi şart olan bu demokrasi mücadelesinde, güç ve eylem birliklerinin geliştirilmesi ve kalıcı hale getirilmesi için bütün çabasını harcamak zorundadır. Çünkü bu görev, günümüzde gelişen siyasi olaylar tarafından tüm demokrasi ve sosyalizm güçlerine, geciktirilmesi mümkün olmayan bir şekilde dayatılmaktadır. Çünkü, bugün sosyalist hareket içinde yer alan hiç bir parti ya da grup, demokrasi mücadelesinde bugün karşılatığımız bu acil ve zorlu görevleri tek başına omuzlayıp kotaramaz.

Burjuvazinin tüm sosyalizm ve demokrasi güçlerine karşı giriştiği planlı ve sistemli saldırılar ışığında, genel durum ve başlıca görev budur.

Peki, bu durum karşısında, sosyalist hareketin ve genel demokratik mücadelenin durumu nedir? Tek kelimeyle söyleyecek olursak, genel bir dağınıklık, hedefsizlik, eylemsizlik ve başıbozukluktur. İşte bu durum, yukarıda belirttiğimiz görevler uğruna, böyle bir mücadeleye ciddi ve samimi olarak girişmek isteyen bütün gruplarla birlikte, daha yoğun ve daha kararlı bir mücadele vermemizi gerektirmektedir.

Sosyalist hareket içinde yer alan parti ve gruplara kısaca bir göz attığımızda, bu demokratik mücadele görevleri karşısındaki tavırları bakımından, bunları genel olarak üç grupta sınıflandırmak mümkündür. Bunlardan birincisi: böylesi bir mücadele görevinden yan çizen, yığınları eylemsizlik ve yanlış hedeflerle körelme durumuna itmeye çalışan, ondan sonra bir de, «birlik» «cephe», vs. çığırtkanlığıyla şarlatanlık yapan, iflah olmaz oportünistler blokudur. İkincisi: demokrasi mücadelesinde karşımıza çıkan bu görevleri yerine getirebilmek, çeşitli siyasi parti ve gruplar arasında bir güç birliğini oluşturarak dağınıklığın ve eylemsizliğin yerine mücadele içinde birliği gerçekleştirmek için çaba sarfeden, elinden geleni yapmaya çalışan siyasi parti ve gruplardır. Üçüncüsü ise: nereye gideceğini ne yapacağını bilememezlik içinde kah birinci gruba, kah ikinci gruba meyleden, ortada kalmış avare ve şaşkın parti ve gruplardır.

Kısaca bu grupları ele alalım, ve amaçlarını, söylediklerini ve yaptıklarını biraz daha yakından inceleyelim.

Mücadeleden Kaçıp, «Birlik» Adına Şarlatanlık Yapanlar

Bu gruba ilk örnek olarak, TKP'yi alalım. TKP, devrimci hareket içinde «birlik» ten, «eylem birliği»nden, «cephe»den en fazla bahseden partilerden biridir. İşçi sınıfının ekonomik mücadelesinin olduğu gibi siyasi mücadelesinin de birliğini sağlayacağı iddiasında bulunan ve bu laflarla sağa sola meydan okuyan, TKP, aynı zamanda, demokrasi mücadelesinde de işçi ve emekçi halkın eylem birliğini sağlama iddiasıyla, bir de ortaya «Ulusal Demokratik Cephe» çağrısı atmıştır. Yani, kendisini en geniş kitlelerin birliğini sağlayacak öncü güç olarak göstermektedir.

Peki «TKP» gerçekten, sözünü ettiği böylesi bir eylem birliğinde samimi midir? Bizce değildir. Çünkü, bıraktık iktidar mücadelesini, demokratik mücadelede dahi, sermayenin saldırı ve baskıları ve bunun karşımıza çıkardığı mücadele görevleri apaçık ortadayken, «TKP» bu görevlerden ve mücadeleden kaçmaktadır. «UDC» çığırtkanlığı yapıp ortada dolaşmaktadır. Fakat işte işçilerin sınıf çıkarını toptan sermayeye satan «Toplumsal Anlaşma»; buna karşı tavır al, mücadele et dendiğinde. «TKP»den ses yok, tavır, çağrı, eylem hiç bir şey yok! İşte «grup sözleşmesi» oyunu, buna karşı çık: ama «TKP» bu namussuzluk sözleşmesini bizzat kendi elleriyle işçi sınıfına sunuyor! İşte anti-demokratik baskılar, işte demokratik ve sosyalist kuruluşlara karşı sermaye saldırısı, işte hükümetin gerici uygulamaları: yine tavır, mücadele yok! İşte, Kürt halkına karşı hem faşistlerin hem hükümetin baskı ve terörü: gene aynı biçarelik, eylemsizlik! Peki sormak ayıp olmasın: siz bu «UDC»yi ne için hangi amaçla kurmak istiyorsunuz? Madem ki mücadeleden yan çiziyorsunuz, bu «UDC» ne işe yarayacak? Ne için birlik sağlayacak? Gerici ve faşist MC partilerinin saldırısı karşısında CHP ağırlıklı hükümeti korumak için değil mi? Evet, «TKP», demokrasi mücadelesinde bunca ağır ve güç görevler karşımıza dikilmişken, bu amaç için «UDC»yi kurmak istediğini açıkça ilan etmektedir. Bu artık oportünizm de değil, fakat şarlatanlıktır. «Birlik» adına, yığınları mücadeleden ve eylem içinde birlik sağlamadan alıkoymaktır. Böyle bir «birlik», ancak sosyalizm ve demokrasi mücadelesine ihanet birliği olabilir.

TİP, TSİP, vb. parti ve gruplarında bundan tutar yerleri yoktur. Hele kendini işçi sınıfının tek partisi gören, TİP, oturmuş köşesinde; CHP ve mevcut hükümetin sermayeye nasıl hizmet ettiğine dair, «siyasi gerçekleri» açıklamayla uğraşıyor! Tabiî ki, siyasi gerçeklerin açıklanması önemli ve vazgeçilmez bir görevdir. Ama artık bu yetmiyor; açıklanan siyasi gerçeklerin ışığında ortaya çıkan somut görev ve hedefler uğruna bir mücadeleye atılmak gerekiyor. Ama, iş mücadeleye geldi mi, TİP'ten ses yok. Daha doğrusu, sadece CHP'ye kızıp, öfke giderip, ona «yol gösteriyor.» Zaten adamların, demokrasi mücadelesinde eylem birliği, cephe oluşturma diye bir dertleri de yok. Bir tek birlik biliyorlar; kendi partileri içinde «birlik»!

Kuşkusuz bu oportünist parti ve gruplar, demokrasi mücadelesinin geliştirilmesi ve birliğinin sağlanması yolunda, büyük bir engeldir. Bu kafalarıyla gittikleri için, «birlik» diye diye, daha büyük ve onarılmaz parçalanmaları ve eylemsizliği doğurmaktadırlar. Bunun en somut örneği, geçen ay yapılan TÖB-DER Genel Kongresinde görülmüştür.

TÖB-DER Genel Kurulunun çözmesi gereken en büyük sorun ne idi? Kuşkusuz, en başta bizzat kendi örgütlerinin geleceğini ve varlığını teminat altına alabilmek için mücadele, TÖB-DER içindeki çeşitli grupların mümkün olan en geniş biçimde demokratik güçbirliğini sağlamak; bunun için tartışmak, görüşmek, teklifler getirmek ve ortaya ortak bir eylem planı koymak idi. Çünkü, bilindiği gibi, bütün gerici ve faşist güçlerin gözü TÖB-DER'e çevrilmiş, hükümet, meclis açıldıktan sonra, TÖB-DER ve diğer memur örgütlenmelerini kapatmak için kanun çıkarma hazırlıkları içinde. Kısacası, TÖB - DER'in varlığı tehlikede! Ama bu oportünistlerin başını çektiği bir sürü grup (hepsinin de adında «birlik» sözcüğü var) TÖB - DER'i, ölüm döşeğindeki hastanın malını paylaşanlar misali, kendi dar grup çıkarları için çekiştirmekten, onu, acil görevlerini çözümlemekte engellemekten, bir parçalanmanın eşiğine getirmekten başka birşey yapmamışlardır. İşte, demokrasi mücadelesinde zorunlu ve acil mücadele görevlerinden yan çizip kaçanların, yapıp becerebilecekleri bir tek şey bu olmuştur.

Kendisine «sosyalist» ya da «komünist» parti yaftası asanlar bunu yapar da, işçi

BİRLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ BİR ZORUNLULUKTUR!

sınıfının bir diğer baş belası, reformist DİSK yöneticileri geri kalır mı? Her ağzını açtığında sosyalizm lafının sahtekârlığını yapan bu reformist yöneticiler de, geçen ay sonu yaptıkları Yönetim Kurulu toplantısından sonraki açıklamalarında:

«İşçi sınıfımız ve emekçi halkımız bu kargaşa ortamından ve bunalımdan çıkabilmesi için 1977 seçimlerinde desteklediği CHP' nin ve onun ağırlıklı olduğu hükümetin başarılı olmasını istemektedir», diyerek burjuva uşaklığı görevlerini yerine getirdikten sonra, «birlik» havariliği yapmada oportünistleri dahi geçerek, şunları söylemekteler:

«Günümüzde bir kısım siyasi parti veya henüz partileşmemiş eğilimler, demokratik kitle örgütlerinin bütünlüğünü ve gücünü bölücü faaliyetler içine girmiştir».

Bu daha da büyük bir sahtekârlıktır. Madem ki, bugünkü hükümetin «kargaşa ortamından ve bunalımdan» çıkılması için başarılı olmasını istiyorsunuz, sizin, demokratik kitle örgütlerinin birliği ve gücü ile ne alâkanız var? Çünkü, CHP ağırlıklı hükümet, kargaşa ortamından çıkılmasının yolunu, zaten bu kitle örgütlerinin mücadelesini engellemekte ve onları kapatmakda ya da «uslandırma»da bulmuş. Hükümet bunalımdan kurtuluşun yolu olarak da, «toplumsal anlaşma» ve ücretlerin dondurulması, demokratik ve sendikal hakların kısıtlanmasını seçmiş, bunu uygulamaya koymuştur. Bu demokratik kitle örgütlerinin bugünkü en birinci görevi ise, emekçi kitlelerin en başta hükümet tarafından boğazlanmaya çalışılan, ekonomik ve demokratik haklarını korumak ve geliştirmek için mücadele etmektir. O halde, hükümetin bu yolda başarılı olmasını istiyorsanız, üstelik bunu utanmadan «işçi sınıfımız ve emekçi halkımız» adına istiyorsanız, bu, «birlik ve bütünlük» adına sahtekârlık yaptığınızı gösterir. Madem ki, hükümeti destekliyorsunuz, onun gerici baskılarına karşı yürütülmesi gereken demokrasi mücadelesinin ve kitle örgütlerinin birliğinden yana olmanız mümkün değildir. Bu sahtekârlığınızla, tüm demokrasi güçlerini, bölüp, parçalayıp, hükümete ve onun efendisi tekelci sermayeye mücadelesiz teslim etmekten başka bir amaç gütmediğiniz açıktır.

İşte bugün «birlik» adına yaygara yapan bütün oportünistlerin, reformistlerin sahtekârlıkları burada yatmaktadır: hepsi de yığınlar «birlik» adına eylemsizliğe, parçalanmaya mücadeleden kopmaya, demokratik hak ve kazanımların burjuvaziye kayıtsız şartsız teslim edilmesine itmektedirler.

Bunlara söylenebilecek tek şey vardır: Madem «birlik»ten bahsediyorsunuz, işçi ve emekçi halkın çıkarından dem vuruyorsunuz; o halde başta belirttiğimiz, demokrasinin zorunlu görev ve hedefleri doğrultusunda mücadeleye giriniz, bu mücadele içinde diğer parti ya da gruplarla güç ve eylem birlikleri oluşturmak için çaba sarfediniz. Çünkü ancak bu *mücadelede birlik* sağlanabilir. Yok eğer, buna girişmeyecekseniz, bizim görevimiz de, sahtekârlık için kullandığınız« birlik» ya da «sosyalizm» gibi lafları ağzınıza tıkayarak, sizleri bu zorunlu demokrasi mücadelesinden bir kenara, burjuvazinizin yanına atarak, yolumuza devam etmek olacaktır.

Demokrasi Mücadelesinde Güç ve Eylem Birliklerini Hayata Geçirmeye ve Geliştirmeye çalışanlar

Kuşkusuz Türkiye'deki devrimci ve demokratik hareket, sadece bu oportünistlerin yürüttüğü politika ile belirlenmemektedir. Bugün, bunların dışında birçok siyasi eğilim (parti ya da grup), en başta emekçi halkın ekonomik ve demokratik çıkarlarının korunması amacıyla, mücadeleye girişmeye, tavır almaya, bu konuda ortak hareket edebilecekleri diğer parti ya da gruplarla güç ve eylem birlikleri oluşturmaya çalışmaktadırlar. Özellikle bugün bu yönde atılmış, son derece önemli bir adım vardır. Bu da: Temmuz ayı sonunda Vatan Partisi, Kurtuluş, Kitle ve Emeğin Birliği tarafından, ilk olarak, «toplumsal anlaşmaya» ve ücretlerin dondurulması, sendikal hakların kısıtlanmasına karşı aktif bir mücadele amacıyla oluşturulan, eylem birliğidir.

Böyle bir eylem birliği, emekçi sınıfın somut ve güncel bir talebinin gerçekleştirilmesi amacıyla, son senelerde ilk defa görülen bir olgudur. Ve aynı zamanda, gelecek günlerde demokrasi mücadelesinin nasıl bir birlik içine sokulması; emekçi halkların cephe birliğinin nasıl sağlanması gerektiği konusunda da, devrimci harekete örnek teşkil etmesi gereken bir olgudur. Bir tek kelimeyle belirtecek olursak: devrimci harekette oportünizmin yarattığı bunca kargaşa ortamında, bu somut olgu, mutlaka yaşatılmalı, geliştirilmeli ve daha geniş mücadele alanlarına ve çevrelere yaygınlaştırılmalıdır. İşçi ve emekçi sınıfların çıkarını gerçekten ve samimi olarak savunan hiç bir kimse, bunun aksini düşünemez.

Kuşkusuz, bu güç ve eylem birlikleri, henüz siyasi hayatımızda yeni ve kökleşmemiş bir olgu olduğu için, ilk başta birçok zorluklarla karşılaşacak, bazı geri çekilmelere, dağılmalara maruz kalabilecektir. Tüm siyasetlerin bir anda bunun içinde yer alması ve yaygın bir eylem birliği sağlamak düşünülemeyeceği için, başlangıçta bu ortak eylemler, gerekli ilgi ve etkiyi sağlamayabilecektir. Ama ne olursa olsun, doğru olan, bu yoldur; geleceği temsil eden, diyalektik bir zorunluluk olarak gelişecek olan, böylesi güç ve eylem birlikleridir. Bu nedenle, Emeğin Birliği, daha önceden belirtmiş olduğu siyasi hedefler ve ilkeler yönünde gelişecek bu türlü güç ve eylem birliklerini sonuna kadar savunacak ve elinden gelen bütün katkıyı sağlayacaktır. Bu yoldan dönmek söz konusu değildir.

Nitekim, bu zorunluluğun bilicinde hareket eden bazı siyasetlerin daha şimdiden bu ortak eyleme katılması söz konusudur; Devrimci Derleniş siyasetinin de Ağustos ortasında eylem birliğine katılmasıyla, eylem birliğini sürdürenlerin sayısı 5'e çıkmıştır. Ama az önce dediğimiz gibi, bu güç ve eylem birliğinden bazı geri çekilmeler, kararsızlıklar da olmaktadır. Örneğin, Kurtuluş ve Kitle, Ağustos ayı sonlarında yapılan toplantılarda, bu eylem birliğinden, İstanbul haricindeki yerlerde çekileceklerini belirterek, kendi eylem alanlarını daraltmışlardır. Her iki siyasetin de getirdiği gerekçeler, bizce geçerli kabul edilemez. Kitle, kendi açısından böyle bir eylem birliğini yürütecek maddi ve örgütsel güç bakımından yetersiz olduğunu ileri sürmektedir. Emeğin Birliği, böylesi güç ve eylem birlikleri içinde yer alacak siyasetler bakımından, maddi veya örgütsel gücü bir belirleyici şart olarak görmemektedir. Önemli olan, güç sorunu değil, tavır ve siyaset sorunudur. Bugün nice «güçlü» örgütler siyasetsizlikten ya da oportünistliklerinden, bir kenarda pineklerken, tavır, kararlılık ve siyaset sorunu bir kere daha önem kazanmaktadır.

Kurtuluş ise, gerekçe olarak, kendi iç sorunlarını ve bağımsız faaliyetlerini ileri sürmektedir. Bilindiği gibi, Kurtuluş, daha önce de, Emeğin Birliği ile birlikte aynı bildiriye imza atmayacağını belirterek, Türkiye çapında dağıtılan ortak bildiriye, 4 il haricinde imza atmamıştı. Şimdi ise, sadece İstanbul'da yapılacak ortak mitinge katılacağını bildirerek diğer eylemlerden çekilmektedir. Bağımsız faaliyetler, böylesi bir çekilme için mazeret olamaz. Çünkü, zaten her siyaset, kendi bağımsız faaliyetlerine devam etmektedir. Ama ortada, bir mücadele sorunu vardır. Demokratik hak ve kazanımların korunması için Kurtuluş, daha önce bu 4 siyaset tarafından birlikte tespit edilen siyaset doğrultusunda bir mücadele sürdürmek istiyor mu? İstemiyor mu? Eğer istiyorsa ve bunu salt kendi başına sürdüreceğini, ileri sürüyorsa, bu demektir ki, Kurtuluş, ne yaptığının farkında değildir. Hele özellikle, Kurtuluş'un bu tavrını, aynı günlerde kendi gazetesinde söylediği şu sözlerle bağdaştırmaya imkan yoktur:

«Şimdi artık akıllar başlara devşirilmeli, büyüklük hastalıkları terkedilmelidir. Yarın iş işten geçmiş olabilir, birtakım insanların çocukça hatalarının cezasını, sosyalist hareketle birlikte tüm emekçi halklarımız çekecektir. Bugünkü koşullarda sorunun bir «anti-faşist cephe» ile çözümü mümkün olamadığına göre, sosyalist gruplar ve tüm anti-faşist unsurlar Demokratik Kitle Örgütleri biçimindeki «kurye»leri aradan çıkararak doğrudan sorumlu ve yetkilileriyle diyalog imkanları yaratmalı ve siyasetler arasında bir «Anti-Faşist Eylem Birliği» oluşturmalıdırlar. Bu durumda, demokratik kitle örgütleri arasındaki eylem birliği de daha sağlıklı bir raya oturmuş olacaktır.» (Kurtuluş, No. 34, s. 2)

«Kurtuluş» yukarıda söylediklerıyle, pratikte yaptıkları arasındaki bağı nasıl değerlendirdiğini açıklamalıdır. Ayrıca, eğer Kurtuluş, daha önce bu eylem birliği için tespit edilen amaç, hedef ve politikayı kendine ters buluyor ve onun için geri çekiliyorsa, (ki o zaman çekilişi, bir haklı nedene dayanabilir), bu konuda da görüşünü ve politikasını açıklıkla ortaya sermelidir.

Bu olumsuzluklara rağmen, Vatan Partisi, Devrimci Derleniş ve Emeğin Birliği, bu eylem birliğini geliştirmek, yurt çapında eylemlerle yaygınlaştırmak ve diğer demokrasi cephelerinde de gerçekleştirebilmek amacıyla yeni ortak kararlar alarak hayata geçirmeye başlamışlardır. «Toplumsal Anlaşma»ya karşı mücadelede, yurt çapında bir afişleme kampanyası düzenlenmiş, İzmir, Bursa, Ankara, Karadeniz bölgesi ,Antalya,

(Devamı 15. sayfada)

Demokratik Devrimin Türkiye'de Çözümlemesi

Geçen sayımızda çıkan birinci bölümde, toprak sorununun ülkemiz açısından değerlendirilmesinde dayanmamız gereken Marksist ilkeler üzerinde durmuş, daha sonra da, Türkiye tarımında kapitalist ilişkilerin gelişiminin nasıl bir yol izlediğini ele alarak, tarım ürünlerinin üretiliş biçimi ve makinalaşma konusunu incelemiştik. Bu bölümde de Türkiye tarımındaki kapitalist gelişimin kırsal alanda sosyal yapıda nasıl bir değişiklik meydana getirdiğini, bugünkü sosyal yapının ne olduğunu kısaca inceleyecek, sonra da, işçi sınıfının bu şartlarda toprak sorununun çözümü için nasıl bir politika izlemesi gerektiği üzerine görüşümüzü belirtmeye geçeceğiz.

2 — Kırsal Alanda Sosyal Yapının Değişimi

Tarım kesiminde kapitalizmin egemen olduğunu gösteren diğer iki temel etken de; 1 — Kırlardan kentlere göçün yoğunlaşması, 2 — Tarım kesiminde de proleter sınıfın, yani tarım proleter ve yarı-proleterlerinin doğması ve yoğunlaşmasıdır.

Kırlardan kentlere göçün, değişik sosyal ve ekonomik gelişim süreçlerinden geçen ülkelerin durumuna göre, değişik nedenlerden olduğunu belirtmek gerekir. Burjuva demokratik devrimini yapmış ve tarım kesiminde devrimci tarzda feodalizmi tasfiye yoluyla toprakların tevziini sağlamış bir ülkede, toprak reformundan sonra bir süre için küçük mülk sahipliğinin yaygınlaşması sözkonusu olur. Böyle ülkelerde eğer kırdan kente doğru bir göç sözkonusu ise, bu, ülkede artık tarım kesiminde de merkezileşmenin (yani tekelleşmenin) gerçekleştiğini ve küçük-ölçekli mülk sahiplerinin mülklerini büyük mülk sahiplerinin lehine kaybettiğini gösterir. Bizimki gibi bir ülkede, toprak reformunun gerçekleşmeyip, tarımda devrimci bir şekilde büyük toprak ağalarının topraklarına kapitalist araç ve gereçlerin girmesi söz konusu ise, bu, daha önce ağa topraklarında angarya (emek-rant) ürünrant gibi ilişkilerle barınan ve sömürülen bağımlı köylülerin işsiz kalarak, artık kapitalist çiftliğe dönüşen topraklardan koparak, kentlere doğru bir göçe başlamalarını sağlar. Ayrıca, ülkede toprak reformu yapılmamış olmasına rağmen, kapitalizmin belli gelişimi sonucunda, küçük mülk sahipleri mülklerini kaybederek, geniş yığınlar halinde kentlere doğru bir göçe başlamışlarsa, bu durum, artık tarımda tekelci merkezleşmenin oluşmuş olduğunu göstermektedir. Çünkü küçük üretici mülk sahipliğinin ikili bir karakteri vardır. Birincisi: feodalizmin karşısında, kapitalizmin gelişimini hızlandırır ve angaryayı darbeler, İkincisi: kapitalizm, özellikle de tekelcilik gelişmeye başladığı zaman, yavaş yavaş yok olmaya başlar. Yani küçük mülkiyet, tarım burjuvaları ve tekeller lehine kaybolmaya başlar. Bu bakımdan küçük mülkiyet, feodalizm çökerken belli bir süre yaygınlaşır ve daha sonra kapitalizm gelişip tekelcilik ortaya çıktıkça yok olmaya başlar. Bu nedenlerden dolayı tarım kesiminde de bir proleter sınıfın nasıl geliştiğini incelerken, küçük mülkiyetin giderek yaygınlık mı kazandığı, yoksa büyük kapitalist işletmeler lehine azalma mı gösterdiğini de inceleyeceğiz.

1950 Tarım sayımına göre, topraksız aileler 336.746'dır. 1968'de bu sayı 479.721'e ve 1973'te 829.155'e yükselmektedir. Toprak sahibi aileler 1950de 1985.645 iken, 1968'de 2.257.710'a, 1973'te de 2.965.476'ya yükselmiştir 1950'de toplam aileler; 2332.391 iken, 1968'de 2.737.431'e, 1973'te de 3.794.631'e yükselmiştir Topraksız ailelerin toplam ailelere oranı ise: 1950'de % 14,5 iken, 1968'de yüzde 17,5'e, 1973'de de yüzde 21,85'e yükselmektedir. Bu durumda görülmektedir ki, tarım kesiminde toplam aile sayısı 1968'den 1973'e kadar bir milyonluk bir artış gösterirken, topraksız aile sayısı 1968'den 1973'e kadar 360 binlik bir artış göstererek, tarım kesiminde artan nüfusun üçte birinden fazla bir artış göstermiştir. Tarım kesimindeki topraksız ailelerin, 1950'den 1968'e kadarki dönemde yani, 18 yıllık bir süre içinde 336.746'dan 479.721'e yükselerek 140 küsur binlik bir artış göstermesine karşılık, 1968'le 1973 arasında, yani, sadece 5 yıllık bir süre içinde, 18 yıllık sürenin hemen hemen üç katına yakın bir artış gösterdiğine bakılacak olursa; 1950'den 1968'e kadar daha çok çözülmekte olan feodalizmin topraklarından kopan yoksul köylüye ilâveten bir de gelişen ve merkezileşen kapitalizmin topraktan kopartarak mülksüzleştirdiği ve topraksız köylünün sarflarına kattığı, küçük mülk sahibi köylülüğün bu sayıyı kabarttığı ,rahatlıkla görülebilir.

1978 yılına ait istatistikler elimizde olmadığı için ,belirtmiş olduğumuz mülksüzleşen ve topraksızlaşan aileler hakkında, elimizde bulunan rakamlarla bir orantı yaparak, günümüz durumuna bir yaklaşımda bulunmaya çalışacağız.

Ortalama rakamlarla, 1968 ile 1973 arasında topraksızlaşan köylü sayısının 1950 ile 1968 arasında topraktan kopan köylü sayısının hemen hemen üç katına yakın olduğunu belirtmiştik. Bu artışın aynı hızla 1978'de kadar devam ettiğini varsayarsak (ki 1973'ten 1978'e kadar olan süredeki artış, 1968'den 1973'e kadar olan dönemden daha fazladır), 1973'den 1978'e kadar bir milyon civarında köylü ailesinin daha topraktan koparak mülksüzleştiğinin sonucuna varırız. Böylece 1978'de topraksız olan köylü ailesinin 1 milyon 800 bin, 2 milyon'a ulaşmış olduğunu görürüz. DIE'nin ve diğer devlet kuruluşlarının istatistiklerinde, topraksız aileler konusundaki rakamlar, gerçek sayılardan zaten düşük tutulduğu için, bu tesbitimiz abartma sayılmamalıdır.

Türkiye tarımında kapitalizmin köklü bir reform sonucu değil, feodal ağaların topraklarına kapitalist araç ve gereç sokularak, evrimci bir yoldan geliştirildiğini daha önce belirtmiştik. Bu nedenle tarımda kapitalizmin gelişmeye ve yaygınlaşmaya başlamasından kısa bir müddet sonra, küçük mülk sahipliği büyük bir hızla mülksüzleşmeye doğru yönelmiştir. Yani feodalizmin devrimci yoldan parçlanarak, toprak reformunun köklü bir biçimde uygulandığı ülkelerde olduğu gibi, kapitalist meta üretiminin gelişiminin ilk aşamasında küçük mülk sahipliği belli bir yaygınlaşma göstermeden hızla gerilemeye başlamıştır. 1950'lerde başlayan mülksüzleşmenin 1968'le 1973 arasında hızlanmasının ve kısa sürede mülksüzleşen ailelerin sayısının anormal bir düzeye yükselmesinin temel sebebi budur. Kuşkusuz sebebi ne olursa olsun, mülksüzleşmenin ispat ettiği temel öğe, tarımda kapitalizmin gelişmesinin ve egemen durumu gelmesidir.

Kapitalizmin gelişmesi küçük mülk sahiplerını mülksüzleştirirken ,diğer taraftan tarım kesiminde tekelciliğin gerçekleşmesi zengin ve orta köylülüğün de önemli bölümünün mülksüzleşmesini gündeme getirir Bir ülkenin tarımında zengin ve orta köylü giderek, mülksüzleşmeye başlamışsa, bu mülksüzleşmenin ardında mutlaka tekelciliğin aranması lâzımdır. Çünkü kapitalizmin gelişmesinde küçük mülk sahipliği nasıl ikili bir karakter arzederse; yani bir yanda serfliğe (feodalizme) karşı, kapitalizmin gelişimine katkıda bulunur, bir yandan da kapitalizmin gelişmesiyle yok olmaya başlarsa, tekelciliğin gelişmesinde de orta köylülüğün üst kesimleriyle zengin köylülük ikili bir karakter kazanır. Tarım kesiminde tekelcilik gelişmeye başlamadan önce; zengin ve orta köylülük küçük köylülüğün mülkten koparak topraksızlaşmasına katkıda bulunur, fakat; tekelcilik gelişmeye başlayıp, hızlanınca bu sefer de zengin köylülük ve orta köylülüğün üst kesimi tekelcilik tarafından ortadan kaldırılmaya ya da tekelciliğe bağlanmaya başlanır. Yani inkârın inkârı kanununa göre, küçük köylülüğün yokolmasına katkıda bulunan zengin ve orta köylülük de tekelcilik tarafından yokedilmeye doğru sürüklenir. Sermayenin bu kanunu ve köylülüğün bu karakterinden dolayı, küçük üretimin kapitalizmin gelişme döneminde feodalizmle kapitalizm arasında ikili bir karakter taşıdığı gibi: orta köylülüğün üst kesimiyle zengin köylülükte, kapitalizmin gelişiminden sonra tekelciliğe geçiş döneminde ikili bir karakter taşır. Yani bir yandan küçük üreticilerin yokolmasına katkıda bulunurken, kendisi de tekelci burjuvazi tarafından yok edilmeye başlanır.

1950 tarım sayımı ve 1973 D.P.D. istatistiklerine bakılacak olursa: 1950'de 50 ile 500 dönüm arasındaki toprak dilimindeki işletmeler toplam işletmelerin yüzde 36,7'sini oluştururken, 1973'te toplam işletmelerin yüzde 28,4'ünü oluşturmaktadır Ayrıca 50 dönüm ile 500 dönümlük işletmeler 1963'te toplam işletmelerin yüzde 30'unu oluşturmaktadır. Yine 1950'de 500 dönümden yukarı toprağa sahip olan işletmeler, tüm işletmelerin yüzde 1,6'sını oluştururken, 1973 yılında bu işletmeler tüm işletmelerin 1,1'ini oluşturacak düzeye düşmüşlerdir.

Bu istatistiklere bakıldığında, zengin köylülüğün ve orta köylülüğün üst kesiminin giderek büyük tarım burjuvazisi karşısında zayıflamaya başladığı görülmektedir. Elimizde bu konudaki istatistikler 23 yıl gibi geniş bir zaman arasını kapsadığı için, biz bu gerilemenin hangi yıllarda başladığını ve hangi yıllarda hızlandığını kesin bir şekilde kestiremiyoruz. Ancak Türkiye'deki gelişimlere bakarak, bu dağılmanın 1965 - 70'lerde daha da hızlandığını söyleyebiliriz. Yalnız burada belirtilmesi gereken bir konu var: zengin ve orta köylü arasındaki farkı belirten işletmelerin toprak miktarı konusunda kesin bir rakam vermek olanaksızdır. Çünkü bölgesine ve üretilen ürüne göre toprağın verimi değişmektedir. Meselâ Çukurova'daki toprağın verimi ile Van veya Kars'taki toprağın verimi değişiktir. Çay veya meyve üretilen bir toprakla arpa üretilen bir toprağın birbirinden farklı verimleri olur. Bu bakımdan bir rakam vererek «şu kadar dönümlük toprağı olan orta, şu kadar dönümlük toprağı olan zengin köylüdür» demek olanaksızdır. Ancak ne kadar verimsiz yerde olursa olsun, 500 dönüm toprağı olan bir köylü, eğer ki bu toprakları işletiyorsa, o köylü mutlaka zengin köylü sayılmalıdır. Meseleyi böyle kabaca belirttikten sonra, 500 dönümden fazla olan işletmelerin giderek azalmalarının nedenlerine geçelim.

Kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesi feodalizm tarafından engellenir, fakat kapitalist işletmeler feodal üretim ilişkileri tarafından orta-

Gereken Toprak Sorunu — 2

dan kaldırılamazlar. Özellikle zengin köylü düzeyinde olan katmanın mülkiyetinin gün geçtikçe parçalanması ve bir kesiminin giderek varlığını yitirmesi feodalizmin işi olmadığı gibi, rekabetçi kapitalizmin, yani tekel öncesi kapitalizmin de işi değildir. Tarım sektöründe kapitalizmin devrimci bir şekilde, köklü reformlar yolundan geliştiği ülkelerde, kapitalist gelişim ve merkezileşme, birinci planda, reformlarla dağıtılmış ve devletçe hammadde, kredi vb. konularda desteklenen topraklarda başlar ve gelişir. Böylesi bir reform, kuşkusuz önce toprakta küçük mülk sahipliğini ve küçük üretimi belli bir müddet yaygınlaştırır. Ancak daha sonra, kapitalist üretim ve makinalaşma geliştikçe, sınıfsal ayrışma giderek hızlanmaya; öncelikle desteksiz ve güçsüz küçük üretici kesimler zengin köylüler lehine topraklarını kaybedip mülksüzleşmeye ve proletaryanın saflarını kabartmaya başlarlar. Aynı zamanda, gelişen zengin köylülük ve onun kapitalist çiftçiliği, kendi zıddı olan tarım proletaryasını da geliştirir. Bu süreç kapitalizmin gelişim ritmine göre bir seyir izler.

Toprakların ve üretim araçlarının sahipliği, zengin köylüler, tarım burjuvaları tarafından ne kadar merkezileştirilir ve küçük, yoksul köylüler bunun dışına itilirse, bizzat zengin köylülüğü de kendi baskı ve güdümü altına alacak olan tekelciliğin tarımda ortaya çıkması ve güçlenmesi bir gerçek olur. Kuşkusuz bu tekelcilik sadece tarımdaki kapitalist gelişmenin etkisiyle ortaya çıkmaz. Ama bunun yanında, ülkede daha önce tekel aşamasına ulaşmış olan sanayi ve banka sermayesinin tarımda tekelciliğin gelişiminde büyük ve doğrudan bir etkisi vardır. Bu tekelcilik, artık sadece küçük ve yoksul köylüleri değil, onların mülküsüzleşip topraktan kopmalarının baş etkeni olan zengin köylülük üzerinde de bir baskı oluşturur; onu topraklarından koparır, ya da tamamiyle kendi denetimi altına alır. Kuşkusuz, zengin köylülüğün çoğunluğu, tekelciliğin karşısında, küçük üreticiler gibi proleter, yarı-proleter durumuna düşmez. Bir kesimi topraklarını kendinden büyük sermaye sahiplerine satarak, ya da ipotek yoluyla elden çıkararak, tekelci birliklere bağlı ve onun himayesinde ticaret ve aracılık gibi işlere yönelir; bir kesimi de tamamiyle tekelci birliklerin denetiminde, onlara bağlı olarak gene tarım üretimine devam ederler. Ancak bir sınıf olarak bağımsız hareket etme imkânları ortadan kalkmıştır.

Hele Türkiye gibi, kapitalist gelişimin tamamen evrimci bir yoldan vuku bulduğu bir ülkede, bu mülksüzleşme ve bağımlılık, daha da hızlı ve yaygın bir seyir izler. Sonuç ne olursa olsun, 500 dönümden fazla topraklara sahip olan tarım işletmelerinin, giderek azalması, bunların bir kısmının parçalanması ve gerilemesi, her halükârda, ülkenin genelinde ve tarım alanında tekelciliğin gerçekleşmiş ve güçlenmiş olmasından başka bir şeyin göstergesi değildir. Bu durum, özellikle Türkiye gibi tarım kesiminde kapitalizmin en gerici ve evrimci yöntemlerle geliştirdiği bir ülkede, tekelciliğin tartışılmaz bir göstergesi olarak kabul edilmelidir. Çünkü kapitalizmin, devrimci bir şekilde geliştiği ülke ile, kapitalizmin tarım alanında evrimci yoldan geliştiği ülke arasında büyük farklar vardır.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi kapitalizmin devrimci bir şekilde geliştiği bir ülkede, eşitlikten eşitsizliğe doğru bir gelişim olur. Topraklar genel olarak eşit bir reforma tabi tutulduğu için, bu eşitlik temelinden başlayarak, zengin köylülüğe (kapitalist çiftliğe) ve ordan da tekelciliğe doğru bir gelişim sözkonusu olur. Ama Türkiye gibi tarımda kapitalizmin evrimci bir şekilde geliştiği ülkede böylesi bir durum sözkonusu olmaz. Kapitalist gelişimde tekelciliğe doğru olan yükseliş eşit bir temelde değil, kapitalizm tarım kesimine girmeye başlarken bile bir eşitsizlik üzerinde ve hemen bir topraktan kopma, şehirlere akın etmeler aynı süreç içinde olur. Bu bakımdan tarıma kapitalizmin girmesi ile birlikte kapitalist tarım tekelciliğe kısa bir süre sonra başlamış olur. Çünkü kapitalizm tarıma girmeden önce de zaten bir toprak temerküzü vardır. Tarım kesiminde derebeyler, toprak ağaları zaten toprakların çok büyük bir kesimine el koymuş ve ellerinde tutmaktadırlar. Bu belli ellerde toplanmış topraklar içine kapitalist araç ve gereçler sokulur, verim büyük ölçüde geliştirilir, pazar için üretim artar ve talep büyürse, kapitalizmi geliştiren büyük toprak sahibi kısa zamanda tekelciliğe yükselebilir. Ve kendisinden daha az ölçekte işletmesi olan toprak sahibi köylüyü topraktan kopartarak, toprak tekelini daha da daraltır, daha az ellerde toplanmasını sağlar.

Türkiye Cumhuriyeti ,kuruluşundan beri, feodal ilişkilere karşı değil, tersine feodal toprak ağalarıyla birlikte, hareket eden bir burjuvazinin denetiminde olduğu için tarım kesimine öteden beri açılan krediler, işletmelerin niteliğine ya da verimliliğine göre değil, toprak tekeline göre, yani her kişinin elindeki toprakların yüzölçümüne göre verilirdi. Ve üstelik seçimlerde milletvekillerinin ağaların desteğine sığınarak seçilip, onların savunuculuğunu yapmaları ve devlet üzerinde ağaların etkinliğinin olması, eskiden beri tarım kesimine açılan kredinin yarısının, hattâ daha fazlasının en çok, geniş topraklara sahip olan ağalara verilmesine yol açmıştı. Parasal kredilerin dışında; traktör, biçer-döğer, ilâç, gübre vs. gibi araç ve gereçler için gerekli krediler de kişilerin elindeki toprağın dönüm oranına göre verilirdi. Meselâ bir kamyon alınırken, kamyonun kendisi kredinin karşılığı kabul edilerek bir veya iki şoföre taksitle verilebilir; fakat bir traktör veya bir biçer-döğer de motorlu bir araç olup, kamyon gibi gelir sağlayacağı halde, bu tarım araçlarının dağıtımını yapan Zirai Donatım'da Şeker Fabrikalarında büyük tekelci kooperatifler, vs. gibi kurumlarda, yerine göre 500 - 600 veya en az 300 - 400 dönümlük toprak tapusu olmadan kredi veya başka bir biçimde borçlanma usulüyle alınamaz.

Bu ve bunlar gibi burada belirtemediğimiz birçok nedenden dolayı, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana tarım kesimine ayrılmış olan devlet ve banka kredilerinin hemen hemen tamamına yakın bir bölümünü büyük ölçekli mülk sahipleri almış, kullanmışlardır. Bu durum tarım kesiminde kapitalizmi evrimci bir şekilde geliştirdiği gibi, tarım kesimindeki tekelciliği de adeta tepeden inme bir şekilde kapitalizmin gelişimiyle birlikte getirmiştir. Kısacası, geçmişten var olan toprak tekeli bugünkü kapitalist tekelciliğin temel dayanağı olmuştur.

İşte Türkiye tarımında küçük işletmelerin gerilediği bir dönemde, 500 ve 500 dönümden fazla toprağa sahip olan işletmelerin de küçük işletmelerin hemen akabinde azalmaya başlamalarının sebebi; yukarda anlatmış olduğumuz durumdan dolayı kapitalizmle birlikte tekelciliğin de tarım sektöründe egemen duruma gelmesidir. Nitekim milli prodüktivite merkezinin hazırlamış olduğu bir istatistikte, kırsal kesimde yaşayan nüfusun yüzde 81,8'inin tüm tarımsal arazinin ancak yüzde 34,1'ine, buna karşılık yüzde 1,98'inin ise toplam arazinin yüzde 28.68'ine sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, aynı araştırmada büyük toprak sahipleriyle daha küçük tarım işletmeleri arasındaki kredi yüzdesi şöyle belirtilmiştir: kredi alanı tarım işletmelerinin yüzde 70'i, dağıtılan kredilerin yüzde 18'ini alırken, yüzde 2,5 kadar en büyük tarım işletmeleri kredinin yüzde 32,5'ini kullanmaktadır. Yine aynı araştırmaya göre: tarımsal arazinin yüzde 30'unu ellerinde bulunduran yüzde 2'ye yakın küçük bir azınlık ellerindeki geniş topraklarda modern tarım girdileriyle üretimden istedikleri oranda pay alabilirken, tarım topraklarının ancak yüzde 34'ünü ellerinde bulunduran yüzde 22 oranındaki küçük ve orta üretici kitlesi tasarruf ve kredi olanaklarından yoksun bırakılmaktadır.

Sözkonusu istatistikleri döküman olarak almış olan; Ziraat Mühendisleri Odası Adana Bölge Şubesi Birinci olağan kongresine sunulan raporda; kredi dağılımındaki bu dengesizliğin nedeni şöyle izah edilmektedir: «Kredilemede güvence olarak taşınmaz mal ipoteği istendiğinden bundan da yine çoğunlukla büyük toprak sahipleri yararlanmaktadır.» Tarım kesiminde kredi için, hep taşınmaz mal ipoteği şart koşulduğundan; kapitalizm, 19'uncu yüzyılın Avrupa ülkelerinde olduğu gibi küçük mülkiyetlerden değil, büyük topraklardan başlayarak gelişmiştir. Bu durum, kapitalizmin gelişimi ile toprağın kapitalist tekelini birlikte getirmiştir.

Sermaye kanununa göre, sanayideki kapitalist gelişim daha hızlı olur. Fakat; tarım kesimine yatırılmış olan tasarruf ise, sanayiden daha fazla kâr sağlar. Bu nedenlerden dolayı, tarımda kapitalizmin gelişimi ile birlikte kapitalist tarım tekelciliği ve bu süreçlerle birlikte tarım ürünleri ticareti alanında kurulan tarım ürünleri ticari tekelleri doğmuştur. Meselâ bir TARİŞ, ÇUKO-BİRLİK, GÜNEY DOĞU-BİRLİK, FİSKO-BİRLIK, ANT-BİRLİK vs. gibi tarım ürünleri pazarlanmasını denetim altına alan ticari tekeller peşpeşe doğmuş ve kendi üretim ve pazarlama dallarında tekel kurmuşlardır. Bu bakımdan, tarım kesiminde toprağın kapitalist tekeliyle birlikte, kooperatif birlikleri adı altında ticari tarım ürünleri tekelleri de doğmuştur. (Bu konuda daha detaylı araştırmaların yapılması gerekir ve yapılacaktır da; fakat şimdilik konuya açıklık kazandırmak bakımından kısaca değinip geçeceğiz)

Bu durum, sadece toprak üzerinde bir kapitalist tekelciliğin gerçekleştiğini değil, aynı zamanda bütün tarım ürünlerinin üzerinde de bir tekelciliğin oluştuğunun kanıtıdır. Yani, tarım kesiminde henüz topraklarını kaybetmemiş olan, orta köylü, küçük köylü, ve yoksul köylünün bir yanda toprak tekelleri tarafından, bir yandan da ticari tarım ürünleri tekelleri tarafından kıskaca alındığının açık örneğidir. Kısaca belirtmiş olduğumuz bu somut durum göstermektedir ki; tarım kesiminde hem kapitalist toprak tekeli, hem de bununla birlikte tarım ürünlerinin serbest pazarda meta değerine değil, tarım ürünleri ticari tekellerinin belirlediği fiyat mekanizmasına göre pazarlanarak, bütün tarım ürünleri üzerine tekeller birer dev gibi çullanmışlardır.

Tarım kesiminde tekelciliğin, bu şekilde tepeden inmesi emekçi köylülüğü parçalamakla kalmamıştır, aynı zamanda üretimini sürdüren köylülük üzerine ağır ve kaldıramayacak yükler yüklemiştir. Tarımda tekelciliğin ve kapitalizmin

(Devamı 14. sayfada)

İRAN DEVRİMİ ÜZERİNE-1

İran'da yirmibeş seneden beri hüküm süren Şah'ın faşist d i k t a t ö r l ü ğ ü n ü n temelleri sarsılıyor. Çeyrek asırdır, hatta ondan da fazla bir süredir, emperyalizmin ve yerli işbirlikçileri İran burjuvazisinin ve gerici sınıfların baskı ve sömürü düzeni altında, her türlü ekonomik, demokratik ve insani haklarından yoksun bir şekilde yaşamaya mahkum edilmiş olan, İran emekçi halkları, büyük bir güçle silkiniyor. Faşist diktatörlüğü ve Şah'ı devirip atmak için devrimci ayaklanmalara başvuruyor. Seneler boyunca İran devrimcilerinin, yüzlerce ve binlerce şehit vererek, canları pahasına sürdürdükleri devrimci silahlı mücadele, artık esas amacı olan işçi ve emekçi kitleleri kucaklıyor; onlarla gerçek bir yığınsal devrimci ayaklanmaya dönüşüyor.

İran'da bugün süregelen siyasi olaylar, Türkiye'deki devrimcileri de çok yakından ilgilendirmektedir. Çünkü, Orta Doğu bölgesinde İran ve Türkiye devrimi arasında, sadece coğrafi yakınlık bakımından değil, fakat tarihi, sosyal bakımdan olduğu gibi, bölgedeki diğer ülkelerdeki devrimlerin geleceğini de etkilemesi açısından, derin bir kader bağı bulunmaktadır.

Bugün ülkemizdeki basında, hergün İran'daki siyasi olaylardan, emekçi halkların giriştikleri yığınsal ayaklanmalardan haberler yer almaktadır. Ancak, sadece bu haberlerle İran devrimi, bugünkü durumu ve geleceği hakkında bilgi sahibi olmak mümkün değildir. Bu bakımdan Emeğin Birliği olarak, İran devrimi üzerine bir dizi yazılara yayınımızda yer vererek, okuyucuların bu konuda daha etraflı bilgi sahibi olmalarına yardımcı olmaya çalışacağız. Bunun için, önce, bu sayımızdan itibaren,günümüze kadar İran faşist diktatörlüğüne karşı en tutarlı mücadeleyi verdiğine inandığımız, İran Halk Fedaileri Örgütü *tarafından İngiltere'de 1976'da yayınlanmış olan bir yazıyı yayınlamaya başlıyoruz. Bu yazı, Şah'ın faşist diktatörlüğünün genel yapısını ve siyasetini özet olarak anlatan, tanıtıcı bir yazıdır. Daha sonraki bölümlerde de, gerek İranlı devrimcilerin yayınladıkları dökümanlara, gerekse kendi bilgi ve görüşlerimize dayanarak, İran'daki, ekonomik, sosyal ve siyasi yapıyı, devrimci hareketin geçmişi ve bugünkü durumu ve İran devriminin siyasi yöneliminin nasıl bir seyir izlediği hakkında, açıklayıcı yazılara yer vereceğiz.*

EMEĞİN BİRLİĞİ

İran Şah'ın Baskı İmparatorluğu

Yirmiüç yıldan bu yana İran, başında Şah'ın olduğu zalim bir faşist diktatörlükle yönetilmektedir. CIA tarafından organize edilen bir askeri darbe ile başa gelen Şah, hiç bir zaman halktan gelen bir desteğe sahip olamamıştır. Onun için, iktidarda kalabilmek için terör ve baskıya-politik muhaliflere işkence yapılması ve idamı, işçilerin kitlesel kıyımı ve tüm demokratik hakların inkârına dayanmak zorunda kalmıştır. Şili'deki askeri rejimden veya İspanya'daki Franko'nun faşist diktatörlüğünden daha az barbar ve baskıcı olmamasına karşın, Şah'ın diktatörlüğü konusunda dünyada çok az insan bir şeyler bilmektedir. Ve bu, büyük petrol üreticisi ülkelerden biri olarak son zamanlarda dikkatlerin Iran'a çekilmesine rağmen olmaktadır. Bunun nedeni ise kuşkusuz, bu baskı rejiminin kendi çirkin yüzünü olumlu bir propagandanın arkasına saklamakta gösterdiği bitmek bilmeyen çabalardır. Bu çabalarla, Şah'ın rejimi Batı'da, özellikle Amerika ve Avrupa'da yardımcı ve güvenilir müttefikler bulmuştur. Bir yandan Iran rejiminin gerçek yüzünü ortaya koyan gerçekleri yayınlamaktan sakınırken, Batılılar; İran'ı Şah rejiminin de bizzat istediği şekilde; «Enerjik, zeki, biraz da otoriter ve petrol zenginliğini kullanarak ülkesini Orta Doğu'nun «Japonyası» haline getirmek isteyen bir yöneticinin liderliğindeki ülke,» olarak tanıtmaktadırlar. Aynı zamanda Batı hükümetleri petrol zengini rejime kötü davranmak istememektedirler. Şah onların en önemli bir müttefiki ve müşterisidir bu yüzden kendisine tam bir maddi ve politik destek sağlamışlardır. İngiltere'deki İşçi Partisi hükümeti ise, İran'daki barbar diktatörlüğün ve heyecanlı destekçilerinden biri olmuştur.

İran'ın gerçek durumu rejimi bizzat kendisi tarafından sunulan ve emperyalist batı basını ile kamu oyunda yansıyandan çok farklıdır. Şah rejimi, İran'ı endüstrileşmeye ve refaha götüren bir düzen değil, İran'ın kaynaklarını, küçük bir azınlığın büyük tüketimi için kullanan, İran halkının büyük çoğunluğunun yoksulluğunu arttıran ve bu amaç için en despot uygulamalara başvuran bir namussuz diktatörlüktür.

I. 1953 CIA'nın Hükümet Darbesi:

1941'de, Bugünkü Şah'ın babasının, Rıza Şah'ın 20 yıllık zalim diktatörlüğü o tarihte İran'ın müttefik kuvvetler tarafından işgali ile sona erdirildi. 1921'de Ingiltere'nin desteklediği bir darbe ile başa gelmiş olan Rıza Şah, 1941 işgalinde Nazilere olan sevgisi nedeniyle tacını tahtını terketmeğe zorlandı. Kitlesel hareketlerin yükselişi ve yeni rejimin zayıflığı sayesinde, İran, İkinci dünya savaşını izleyen yıllarda, kısa bir nisbi demokratik özgürlükler dönemi geçirdi. Daha önceleri Rıza Şah rejimi tarafından ağır baskılar altında tutulan sendikalar ve siyasal partiler birdenbire ortaya çıkıp yayıldılar. Emekçi sınıfların güçlü hareketleri ve anti-emperyalist mücadeleler gelişti. Bunlar İran'daki emperyalist sermayenin çıkarların tehdit etmeye başladılar. Tüm bu güçler, İran petrol endüstrisinin ulusallaştırılması mücadelesinde birleştiler.

İran'ın en önemli ulusal kaynağı olan, petrol, bulunuşundan beri İngiliz kontrolündeydi. Şimdiki adı BP olan, Angola-İran Petrol Şirketi (AIOC) Güney İran'ın zengin petrol alanlarının sömürüsünü tam tekeline almış, İran hükümeti de gelirin küçük bir bölümü ile yetinmek zorundaydı. Örneğin 1950'de İran hükümeti sadece 16 milyon sterline varan bir işletme payı alırken, Petrol şirketinin kendi hükümetine, yani İngiliz hükümetine vergi olarak ödediği tutar, 50.5 milyon sterline varıyordu.

1951'de seçimlerde halkın desteğini alarak (Milli Cephe lideri sıfatıyla hükümete gelen başbakan Musaddık, İran petrol endüstrisini devletleştirdi. İngiltere'de o dönemde iktidarda olan İşçi Partisi hükümeti hemen buna karşı koydu; İran petrolüne karşı dünya çapında etkin bir boykot örgütledi bunun sonucunda İran'ın petrol ihracı tamamiyle durdu. İngiltere, yine de gücü tükenmekte olan bir emperyalist güçtü; bu yüzden Musaddık hükümetini deviremedi. Emperyalistlerin tümünün ortak çıkarlarına yönelen bu tehdit karşısında, ABD ve onun CIA'sı olaya karışma fırsatını yakaladılar.

1953 Ağustos'unda Musaddık hükümeti CIA tarafından düzenlenen ve masrafları karşılanan bir askeri darbeyle devrildi. Askeri darbeden kısa bir süre önce Şah'ın ikiz kız kardeşi Eşref, Musaddık'ın devrilmesi için son hazırlıkları yapmak için İsviçre'de CIA şefi Allen Dulles'le görüştü. Bir Amerikan generali olan Schwarzkophf, İran'a darbeyi yerinde yönetmesi için gönderildi. 16 Ağustos'ta Şah'ın saray muhafızları Musaddık'ı iktidardan uzaklaştırmaya yeltendiler fakat başaramadılar. Bunun üzerine Şah önce Bağdat'a oradan da Roma'ya kaçtı. 19 Ağustos'ta («beyinsiz Şaban» takma adıyla anılan) Şaban Ja'fari adındaki bir kötü şöhretli bir serserinin yönetiminde ve CIA tarafından maddi olarak desteklenen, lumpen, eşkiya sürüleri Tahran sokaklarına döküldü; halkı bir yandan dövüyor bir yandan öldürüyorlardı. Askeri darbeyi organize eden CIA'nın, bu sokak eşkiyası için 19 milyon dolardan fazla harcadığı tahmin edilmektedir. Bu eşkiyanın yardımıyla, General Zahidi (savaş sırasında güçlü Nazi taraftarlığı yüzünden tutuklanan ve şimdi darbeye önderlik etmesi için CIA tarafından seçilen bir komutan) kumandasındaki birlikler Tahran'ı ele geçirdiler. Musaddık tutuklandı ve Şah İran'a geri döndü; Zahidi'yi başbakan olarak atadı. O zamanki Ingiliz dışişleri bakanı, Anthony Eden, darbe konusundaki anılarında şöyle diyordu: «Musaddık'ın iktidardan düştüğü haberleri bana nekahat dönemin sırasında ulaştı, oğlumla birlikte, Ben ve Karım o sırada Akdenizde, Yunan adaları arasında, vapur seyahatindeydik, o gece yatağımda uyurken mutluydum.»

Musaddık hükümetini deviren CIA darbesini, sıkı-yönetim altında sıkı bir baskı ve zulüm dönemi izledi. CIA uzmanlarının yardımıyla, ordu ve güvenlik kuvvetleri binlerce sendikacıyı ve büyük politik kuruluşların ve en başta Tudeh (Komünist Partisi) ile Musaddık'ın Ulusal Cephesi'nin üyelerini topladılar. Musaddık mahkemeye çıkarıldı ve üç yıl hapse mahkum edildi ve çıktıktan son yaşamının geride kalan bölümünü geçirmesi için uzak bir köyde göz hapsi altına alındı.

Bu şekilde, ikinci dünya savaşından sonra İran'da ortaya çıkan kitle hareketleri ezildi. Nisbi demokratik özgürlükler dönemi vahşice sona erdirildi; bu dönemde elde edilen kazanımlar yitirildi. Ulusallaştırılmış petrol endüstrisi yeniden dev petrol şirketlerine geri verildi. Tek değişiklik; İngiltere'nin Iran üzerindeki petrol tekelini yitirmesi oldu. Beş Amerikan petrol şirketi ile Hollanda Kraliyet Shell, ve Fransız Petrol Şirketi'ne 1954'te petrol endüstrisini devralan Konsorsiyum tarafından BP'nin yanısıra İran Petrol Şirketinin hisselerinden (Sözcü edilen konsorsiyum, İran petrolünün hisselerini şöyle dağıtmıştı: % 40 BP'ye, % 14 Shell'e, % 8 Standart Oil'e, % 8 Texaco'ya, % 8 Standart Oil of California'ya, % 8 Mobil'e, % 8 Gulf Oil'e ve % 6 Fransız Petrol Ş.'ne) verilmişti.

Yeni diktatörlük, tüm gücüyle Amerika Birleşik Devletlerine dayanıyor ve bu devletin denetimi altında bulunuyordu. Yavaş yavaş Amerikan ekonomik yardımı ,askeri danışmanları ve CIA uzmanları ile Şah diktatörlüğü kendi yerini sağlamlaştırdı ve dünyanın en acımasız rejimlerinden biri oldu. CIA tarafından yeni bir canavar yaratılmıştı.

II. «Beyaz Devrim» Aldatmacası:

Darbeden on yıl sonra, 6 Ocak 1963'te Şah referandum için bir reform programını halka dayatıp ve Şah'a bakılırsa güya «büyük bir destek» kazanan bu program zorla kabul edildi. Bu reform programı daha sonraları «Şah'ın ve Halkın beyaz devrimi»! olarak adlandırıldı. Şah'ın diktatörlüğü altındaki «devrim»ler bile, onun emirleri ile gerçekleştirilecekti; burada halkın bütün rolü referandum için zoraki oy kullanmaktı.

Şah'ın «devrim»inin beyaz olarak adlandırılmasının nedeni, kan dökülmeden gerçekleşeceğine inanılmasındandı. Fakat pek «beyaz» bir başlangıcı olmadı. 1963 Haziran'ında Tahran'da ve öteki birçok kentlerde oluşan halkın Şah diktatörlüğüne karşı yığınsal gösteriler, kana bulandı. En azından 4000 kişinin ordu tarafından öldürülmüş olduğu tahmin edilmektedir.

Şah, «beyaz devrimin» İran'ı modern bir ülke haline getireceğini ve geliştireceğini iddia ediyordu. Yeni ve refah dolu bir İran yaratacaktı! «Devrimin» ana dayanağı zaten Ocak 1962'de başlamış olan toprak reformu programıydı. Toprak reformunun, köylüleri «feodal beylerin» kıskacından kurtarmak ve kırsal kesime yeni bir nitelik getirmek için yapıldığı iddia ediliyordu. Bu program sırasında büyük toprakların çoğu köylüler arasında dağıtıldı. En güçlü toprak beylerinin çoğu reformlardan sıyrılma yolunu buldular ve hükümetten iyi bir tazminat aldılar. Toprak beyleri arazilerini yitirmelerine karşın aldıkları muazzam tazminatla ortaya çıkmakta olan kapitalist sınıfın bir parçası olarak güçlerini ve servetlerini korudular. Köylülük için durum daha değişik değildi; söz verilen «refah» gerçekleşecek gibi değildi. Köylünün % 40 - 50'si hiç toprak almadı ve durumları büyük toprak beylerinin baskısı altında oldukları geçmiş zamana oranla çok daha kötü oldu. Ya yoksullaşarak başkalarının topraklarında gündelikli işçi olarak yaşamaya çalışacaklar, veya kentlere göç ederek işsizler ordusuna katılacaklardı. «Reform» sırasında toprak alanlarının çoğu üzerinde insanca yaşayabilecekleri kadar toprağa sahip olamadılar. Söz verilen yardım, krediler hükümetten hiç gelmedi veya çok azdı; çok geçmeden kendilerini tefeci, hükümet acentası hatta eski toprak beyleri ve yeni egemen sınıfın kıskacında buldular.

Şah'ın toprak reformlarının sonuçları herkesin görebileceği biçimde ortadadır bugün. İran tarımı harabe halindedir. Tarihi boyunca İran, tarımsal ürünler açısından sadece kendi kendine yetmekle kalmamış aynı zamanda sürekli bir ihracatçı olmuştur. Ama bugün dünyanın en büyük ithalatçılarından biridir. Yiyecek ve tarımsal maddeler için yapılan 1975-76 ithalat, 1.4 milyar dolar olmuştur. Uluslararası uzmanlar bu durumun yakın gelecekte daha kötüye gideceğine inanmaktadırlar. Gıda maddeleri için İthalat 1980'lerin ortalarında 4 milyar dolara ulaşabilir (21 Haziran 1976, Financial Times). Önemli yiyecek maddelerinde sürekli kıtlıklar vardır. Hayat karaborsacılar ve vurguncular için öylesine tatlı olmuştur ki, rejim «vurguncularaa karşı kampanya» başlatmaya bile gerekli ve zorunlu kalmıştır. —Fakat bulunması gün geçtikçe güçleşen yiyecek için çok ve daha da çok para ödemek zorunda kalan işçiler için bu durum tam bir yıkım demektir.

Şah rejimi, bu tür kıtlıkların artan tüketime bağlı olduğunu ve daha büyük bir refahı gösterdiğini iddia etmektedir! Tüketim artmış olabilir, fakat eski tarım sistemindeki en küçük bir reformcu yenileştirme bile bunu eşit etkide önleyebilirdi. Açık gerçek şudur ki, toprak reformu Iran tarımını geriliğinden kurtarmakta aciz düşmüştür.

Hayatını tarımdan kazanan %53'lük ülke nüfusunun ulusal gelirin salt %13'ünü üretiyor olması bu gerçeğin kanıtıdır. Hükümet tarımsal üretimin %7'lik bir yıllık artışla geliştiğini iddia etmektedir. Fakat Economist dergisine göre bu sadece umut edilendir (28 Ağustos 1976 tarihli Economist). Tarımsal gelişmenin gerçek oranı %2 dolaylarındadır. Bu kırsal kesim nüfusunun gelişmesine az çok yakındır, fakat ülkenin bir bütün olarak nüfus hızının gelişme oranından azdır (%3'ün üzerinde). Beyaz devrim aynı zamanda halka yayılacak «toplumsal programlar» öngörüyordu! İran'ın tümündeki cehaleti ortadan kaldırmak için «Eğitim bölükleri» amaçlanıyordu. Yüksek okul mezunları askeri hizmetlerinin bir bölümünü köy okullarında geçireceklerdi. Aradan on yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen. nüfusun %75'i henüz cahildir; bu ise bu programın başarısızlığı anlamına gelir. Hükümetin kendi istatistiklerine göre, 6 ila 13 yaşları arasındaki toplam 7.9 milyon çocuktan sadece 5.9 milyonu okula gidebilmektedir. Geride kalan %25'lik oran demek olan 1.9 milyonun hiçbir eğitim şansı yoktur. (İlköğretim zorunlu olduğundan, binlerce ana-baba çocuklarını olmayan okullara gönderemedikleri için yasaları çiğniyorlar demektir!)

«Sağlık bölükleri» ise köylerdeki hastalıklarla mücadele etmek ve acil gereksinme duyulan tıbbi hizmetleri götürmek amacıyla kuruldu. Ama onun ömrü, «Eğitim bölükleri»nkinden de kısa oldu. Genellikle doğruluğu çok şüphe götüren, hükümetin kendi istatistiklerine göre; İran'daki her 2872 kişiye bir doktor düşmektedir. Düşük olmasına karşın bu rakam sadece gerçeklerin çarpıtılmış yönünü vermektedir, çünkü tıp hizmetlerinin ülke ölçüsünde dağıtımı daha da kötüdür. Yoksul bölgelerde yüzlerce, binlerce insan için bir avuç doktor vardır. Yine aynı kaynağa göre, İran doktorlarının %46.4'ü çalışmalarını Tahran'da sürdürmektedir.

Köylüler gibi işçilere de «Beyaz Devrim»le çok şey vaadedildi; fakat çok azına ulaştılar. Güya çalıştıkları firmaların kârına ortak (!) olacaklardı. Bu bazı fabrikalarda uygulanmakla birlikte, Şah diktatörlüğünün bu oyunundan etkilenen işçiler küçük bir azınlıkta kaldı. Fakat soruyu, gerçekte işçilerin bundan ne avantajları var? diye sormak daha uygundur. Fransız gazetesi Le Monde Diplomatique tarafından yapılan bir araştırmaya göre, bu işleyişe dahil edilen işçilerin yarısı, kârdan kendilerine «hisse» olarak 300 riyalden (yüz Türk lirasından biraz fazla) almaktadır. Bu yüz liralık «ikramiye» hiçbir yerde aşırı derecede düşük olan ücretlerin zararını karşılayacak durumda değildir: 1974'te yapılan ve 27.779 endüstriyel tesisteki, 233.516 işçiyi kapsayan bir araştırma göstermiştir ki, ortalama olarak, anketin kapsadığı işçilerin %13.5'ini oluşturan vasıfsız işçiler saatte 16 riyal, kalifiye işçiler (%78.4) 21 riyal ve ustalar (%9.5) 43 riyal almaktadırlar. İşçi ailelerinin yarısından fazlasında kişi başına düşen haftalık gelirin 100 riyalden az olduğu ortaya çıkmıştır. İşçilerin %73'ü asgari ücretten daha az almaktaydılar. Ayrıca bu sayılarla gösterilmeyen bölgeler arası büyük ücret değişiklikleri vardır. Tahran'daki işçiler hemen hemen asgariye yakın ücret alırken, bazı uzak bölgelerde, alınan ücret yasal olanın üçte biridir. Tahran'da ağır işler yapan bir işçi haftada ortalama 1.160 riyal kazanırken, Blucistan'da (İran'ın doğu bölgesi) aynı işi yapan bir emekçi 297 riyal almaktadır. (1 riyal: 30 kuruştur)

İran kentlerindeki hayat pahalılığının Avrupa ülkelerindekine eş düzeyde olduğu göz önünde tutulabilirse, işçilerin aşırı sefaleti kolayca gözler önüne gelebilir. Üstelik, bu anket yalnız en iyi ücretleri alan işçileri kapsıyor; çünkü 50 ve daha fazla işçi çalıştıran büyük iş yerlerini içermektedir. Çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu, halı dokuma ve benzeri işlerdeki küçük atölyelerde çalışanlara çok daha düşük ücret ödenmekte, ellerine hergün ancak birkaç lira geçmektedir. Aynı zamanda bu araştırmada, sayıları milyonlara varan ve geçici işlerde çalışan yarı-işsiz göçmen işçilerden söz edilmemektedir.

III. Ve Şah'ın «Büyük Medeniyet»i!

Bugün, bir ay geçmez ki, Şah, rejimi altındaki İran'ın gelecekteki refahı hakkında yeni ve hayali iddialar ortaya atmasın. Bunlar «Beyaz Devrim» zamanında ortaya atılanlarla karşılaştırılırsa o zamankilerin çok daha alçak gönüllü oldukları görülür! Şah'a göre, 1990'larda İran dünyada 5. endüstriyel güç haline gelecektir. Fakat bu, Pers İmparatorluğunun geçmişteki zaferlerini yinelemek isteyen krallar kralı, aryanların ışığı Şah için yeterli bile değildir; o hiçbir ülkenin gerçekleştiremediği «Büyük Medeniyet» yaratmak istemektedir.

İran zengin bir potansiyeli olan ülkedir. Dünyada ikinci sıradaki petrol ihracatçısı olarak, hele 1974'teki petrol fiyatı artışlarından sonra, gelirinin büyük bir bölümünü petrolden sağlamaktadır. Petrol gelirleri 1975'te 19.1 milyar dolara ulaşmıştır. Petrole ek olarak İran öteki doğal kaynaklar yönünden de zengin bir ülkedir. Gaz rezervleri dünyada ikinci sırayı alırken, öteki madenlerin yanısıra en büyük bakır stoklarına sahiptir. Bu kadar zenginliğin içinde İran halkının yoksulluk içinde yaşamasının nedeni açıktır. Şah'ın «büyük medeniyet» vaadlerine rağmen onlar yoksuldurlar ve Şah'ın rejimi altında öyle yaşamağa devam edeceklerdir. İran'ın büyük zenginlikleri, salt bir avuç ve çok zengin bir azınlığın tekelindedir. Geride kalan büyük çoğunluk, geride kalan kırıntılarla yetinmektedir.

Petrol fiyatlarındaki artış İranlı zenginleri milyonerlere dönüştürmüş ve yeni bir «Altına Hücum» tutumuyla İran'a saldıran yabancı işadamlarına olağanüstü servet ve refah sağlamıştır. İran'da çalışan Fransız ve İngiliz işadamları muhabirlerle konuşurlarken %40'lık ve %55'lik kârlar elde ettiklerini açıklamışlardır. Bunlar istisna değildir; batılı işadamları, İran'da, ülkelerindeyken düşleyemeyecekleri kadar büyük kârlar yapmaktadırlar. Fakat İran'ın basit İşçi ve Köylüleri için petrol dolarları sadece daha fazla sıkıntı ve yokluk getirmiştir.

Rejim son yıllarda ücretlerin artışı konusunda bir yığın propaganda yapagelmektedir. Fakat gerçek ise; söylemekten kaçındığı hayat pahalılığının daha da fazlasıyla arttığıdır. Bunu göstermek için rakamlara bile gerek yoktur. Tüm baskılara karşın fabrikalardaki artan grevlerin kendileri bu gerçeği göstermektedir. Şimdilerde Şah işçilere çalıştıkları fabrikaların %49'unun hisse olarak verileceğini iddia etmektedir. Bu, işçilerine okul ve hastane açamayan, asgari ücret için direnişe geçtiklerinde onların üzerine kitlesel kıyımlarla giden rejimin salt boş aldatmacasıdır.

Kentlere olan büyük akım sonucu kentler olağanüstü kalabalıklaşmıştır. Emekçi sınıfları acılara iten bu durum, Tahran örneğinde görülebilir. Son on yılda bu kentin nüfusu nerdeyse iki katı olmuştur. Şimdiki nüfusu 4 milyonun üstündedir ve hâlâ yılda 300.000'lik bir artışla büyümektedir. Bu durum, konut sorunundaki ciddi eksiklikler ve kiralardaki olağanüstünlük nedeniyle, büyük kentlerdeki spekülatörlerin çıkarına bir artış demektir.

İşçiler sürekli olarak aldıkları ücretlerin artan bir oranını konut kirası olarak ayırmak zorunda kalmaktadırlar; kaldı ki, konutlar alabildiğine kalabalıktır. Le Monde Diplomatique tarafından yapılan bir araştırma, Isfahan'da (ülkenin 4. büyük kenti) sekizden fazla çocuğa sahip olan işçilerin %60'ının tek odada oturmak zorunda olduğunu göstermiştir. Kırsal kesimden göçenler kalacak yer bulamayınca, kartonlardan ve gaz tenekelerinden yapılan gecekondu mahalleler, kentlerin çevresinde gözükmeğe başlamışlardır. Gecekondu kentlerin gelişmesi henüz Latin Amerika ölçütlerine varmamış olmakla birlikte, yine de yakın gelecekte benzeri olabilir. Bu problemi çözmek için, işçilere ucuz konutlar yapmak üzere daha çok para harcamak yerine, rejim, prestij kazandırıcı anıtlar, Amerikalı ve Avrupalı turistler için lüks oteller ve Tahran'ın zengin hemşehrilerinin yaz sıcağından kaçabilmesi için Hazar denizi kıyılarında lüks tatil merkezleri yapmaktadır. İşçiler, arsa spekülatörlerinin insafına terkedilmiş durumdadır; hem de rejimin spekülasyonu sona erdirdiği iddialarına rağmen!

İranlıların büyük çoğunluğunun yararına yönelik harcamaları yapmak dururken Şah'ın rejimi ülkenin değerli kaynaklarını boşa harcamakta ve sağa sola saçmaktadır. Silâhlanma için milyarlarca dolar harcanmaktadır. Rejimin itibarını (!) arttıracak kutlamalar için milyonlar harcanmaktadır. 1971'de, Pers İmparatorluğunun 2500'üncü yılını kutlama törenlerinde, Şah'ın konukları (dünyanın en zengin bir avuç insanı) iki günlük parti sırasında tek başlarına 11 milyon dolarlık yiyecek ve içki harcamışlardır. İranlı işçiler ise namusluriyla kazandıkları peynir ekmeklerini yemeği sürdürdüler. Bu yıl rejim, Pehlevi hanedanın, daha doğrusu Pehlevi terörünün 50. yılını kutlamak için milyonlar harcıyor. Rüşvetde kendine düşen payı almaktadır. Boyutları o denli büyümüştür ki rejim, rüşvete karşı «kampanya» açmak zorunda kalmıştır. Amaç rüşveti silmek değildir; fakat alt kademedeki memur ve subayları bu alışkanlıklarından vazgeçirerek, büyük oranlara varmaya başlayan rüşvet talep erini önlemektir.

Çokuluslu şirketlere ve Batı devletlerine, mali zorlukları ortadan kaldırabilmeleri için milyarlarca dolara varan borçlar verilmiştir. Bunlardan sonuncusu, 1 milyar 200 milyon dolar alan, Ingiliz hükümeti olmuştur. İran hükümeti öylesine çok para harcamaktadır ki, tüm petrol gelirlerine karşın, şu anda 2.4 milyar dolarlık bütçe açığı vardır.

Rejimin hakkında çok atıp tuttuğu endüstriyel projeler bile, temel endüstriyel kurumları kurma amacından çok göz boyamaya yöneliktir. İleri düzeydeki tesisler, Avrupa, Amerika ve Japonya'dan, ülkeye uygunluklarına veya onlara uygun olan bir alt yapının varlığı olup olmadığına en küçük bir dikkat gösterilmeksizin, büyük masraflarla satın alınmaktadırlar. Tesisin tümü en küçük vidasına varana kadar ithal edilir; içinde işleme girecek ham ve ara maddeler ithal edilir; hele bazı durumlarda Iranlı işçileri eğitmektense, vasıflı yabancı işçiler de ithal edilir! İşte bunlar Şah'ın sözünü ettiği sanayileşmenin somut göstergeleridir!

Birçok uluslararası uzmanın rejimin sanayi projelerinin ekonomik olarak yürüyebileceği konusunda kaygıları vardır. Petrol gelirine katkıda bulunmak bir yana, bu tesisler, petrolden elde edilen gelirleri de yutar duruma gelmiştir. Her durumda petrole bağımlılık hâlâ artmaktadır. Geçen yıl petrol gelirleri, ülkeye giren yabancı paraların %90'ını oluşturmuştur. Mal ihracı sadece 600 milyon dolardır. Bu tüm döviz gelirlerinin %3'ü demektir.

IV. Basra Körfezinin «Koruyucusu»

Basra Körfezi'nin dünya çapındaki ekonomik önemi açıktır. Dünyanın bilinen petrol rezervlerinin %60'ını kapsayarak, Japonya, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'daki emperyalist ülkelerin tek ve en bü-

(Devamı 15. sayfada)

Sömürge ve Ezilen

Geçen sayılarımızda, «Kurtuluş» ile girdiğimiz ulusal sorun tartışmasında, Kürdistan'ın durumunu açıklığa kavuşturabilmek için, meseleyi faşizme karşı mücadele ve faşizm sorunu açısından ele alarak incelemiştik. Bundan sonraki bölümde ise, «Kurtuluş» yazarı ile esas polemik noktamız olan sömürge statüsü ve Kürdistan'ın durumu üzerinde duracağız. Bu amaçla önce, Kürdistan'ın sömürge olup olmadığını, G. Afri-ka, Mozambik, Gine gibi sömürgelerin durumuy-la karşılaştırarak ve Amilcar Cabral'ın sömürgecilik üzerine görüşlerinden faydalanarak, inceleyelim. A. Cabral'ın sömürgecilik üzerine görüşlerine burada ağırlıklı olarak yer vermemizin bir sebebi de, «Kurtuluş» yazarının, E. Birliği'ne karşı polemiğinde A. Cabral'ı kendisine kılıf yapma çabasının ne kadar boş ve gereksiz olduğunu okura gösterebilmek içindir.

SÖMÜRGE ÜLKELERİN GENEL DURUMU

Bu sorunu önce genelde ele alıp, sömürgecilik ve yeni-sömürgeciliğin biribirinden nasıl ayrıldıklarını teorik olarak izah edelim, daha sonra da yukarda belirttiğimiz sömürge ülkelerin ve Türkiye Kürdistan'ının ekonomik sosyal ve siyasi geçmişini ve bugünkü durumunu karşılaştıralım. Bu konuya önce A. Cabral'dan bir alıntı ile girelim.

«Emperyalist egemenliğin, halklarımızın toplumsal yapı ve tarihi gelişimleri üzerindeki etkilerini araştırmak için, önce, emperyalist egemenliğin genel biçimlerini incelemeliyiz. En az iki biçim vardır. Birincisi doğrudan egemenlik: boyunduruk altındaki halk kendisine yabancı bir halktan oluşturulmuş siyasal bir güç tarafından (silahlı kuvvetler, polis, yönetim ajanları ve ülkeye yerleşik yöneten ulustan insanlar) yönetilir ki bu **biçimine klasik sömürgecilik ya da sömürgecilik** denilmektedir. İkinci biçimse, dolaylı egemenliktir. Ve burada araç temel olarak ya da bütünüyle yerli ajanlardır ki, buna **yeni-sömürgecilik** denir.» (GİNE'DE DEVRİM s: 117-118)

Cabral, emperyalist egemenliği iki ana biçim altında belirterek, bunların birisine «klasik sömürgecilik, ya da sömürgecilik» demektedir, diğerine ise, «yeni-sömürgecilik» demektedir. (E. Birliği yeni-sömürgecilik terimi yerine bağımlılık ilişkileri terimini kullanmaktadır. Fakat terimler üzerinde herhangi bir tartışmaya girmemek için burada, yeni-sömürgecilik terimini bağımlılık terimi yerine kullanacağız) Alıntıdan da anlaşılabileceği gibi, esas olarak klasik sömürgelerin «yabancı bir halktan oluşmuş siyasal bir güç tarafından» yönetildiğini, yeni-sömürgelerin ise, «temel olarak ya da bütünüyle yerli ajanlar» tarafından yönetildiğini belirtmektir.

Cabral, klasik sömürgeciliğin uygulandığı ülkedeki halkın sosyal durumunu da şöyle belirler:

«Birinci durumda, (yani klasik sömürgecilik durumunda E. B.) yönetilen halk gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, aşağıdaki şu acıları çeker: a) tümden yıkım; genellikle yerli nüfusu hemen ya da zamanla dıştan gelen başka bir nüfusu yerine koyarak yok etmek; b) genellikle daha az ya da çok dıştan içe insan akımıyla uygulanan kısmi yıkım; c) yerli halkı, belli yörelere ya da toplama bölgelerine hapsetmek yoluyla gözle görülür yalıtlama.» (a.g.e. s: 118)

(Yalnız, burada bir şeyi belirtmekte yarar var: Cabral, yukarda sıraladığı maddeleri yalnız Gine için değil, genel olarak bütün klasik sömürgecilik için geçerli olan ilkeler olarak belirtmiştir.)

Görüldüğü gibi sömürge bir ulus, dıştan gelen başka bir ulusun siyasi temsilcileri tarafından yönetildiği gibi, sömürge ulusun halkının gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun her halükârda kendi topraklarında yadsınmaya, Cabral'ın deyimiyle, «yalıtlanmaya» mahkumdur. Bu durumu, sömürgeci ülke, kendi ulusunun insanlarını getirip, sömürgeci ülkenin topraklarına yerleştirip, onları topraklarından soyutlayıp belli yörelere ya da toplama bölgelerine hapsederek, vb. şekillerde gerçekleştirmektedir. Kürdistan'ı emperyalizm öncesi klasik bir sömürge olarak kabul eden «Kurtuluş» yazarına burada bir soru sormamız gerekiyor; eğer bir sömürge ise Kürdistan'ın hangi toprakları arındırılarak, oraya Türkler yerleştirilmiş ve Kürtler bir bölgeye sürülerek belli yörelere ya da toplama bölgelerine hapsedilip, «yalıtlanmış»tır? Kürdistan ilhak edildiği günden bu yana asimilasyon politikasına tabi tutulmuştur, Türk burjuvazisi tarafından zoraki eritilmeye çalışılarak, kendi kültürünü geliştirme kendi dili ile okuma, yazma hakkı yasaklanmıştır. Fakat Kürdistan'ın hiç bir toprağı Kürtlerden arındırılarak, oralara Türkler yerleştirilmemiştir. Ya da Kürtler, yukarda sözü edilen, sömürgeci yalıtlamaya tabi kılınmamıştır. Dersim isyanından sonra, bazı Kürt aşiretleri Türkiye'nin başka bölgelerine aileleriyle birlikte sürgün edilmiştir, kendilerine oralarda toprak, vs. verilmiştir; fakat ,sürgün edilen bu Kürt aşiretlerinin toprakları ellerinden alınıp, Türkler o topraklara yerleştirilmemiştir. Kürtlerin Türkleştirilmesi için, şöven burjuvazi büyük çabalar harcamıştır, ama Kürtleri hiç bir zaman için, kendi topraklarından soyutlayarak, bir bölgeye hapsetmemiştir. Bütün bunlar göstermektedir ki, Kürdistan «Kurtuluş» yazarının belirttiği gibi, klasik sömürge statüsüne tabi kılınmış bir ülke değildir. Çünkü, Kürdistan'ın yönetimine, hem Kürt burjuvazisinin kendisi katılmaktadır ve Kürdistan'ın yönetiminde ayrı bir statü yoktur, (biraz sonra statüko konusuna da değineceğiz) hem de Kürt halkı kendi toprakları üzerinde yaşamakta, emperyalizm ve Türk şöven burjuvazisi tarafından olduğu gibi kendi burjuvazileri tarafından da sömürülmektedir. Cabral klasik sömürgecilikle, yeni-sömürgecilik koşullarında üretici güçlerin durumunu da şöyle belirler:

«Üretici güçlerinde belirli bir gelişmeden doğan, toplumsal yapıdaki bu belirgin değişmelerin söz konusu toplumsal-ekonomik bütün tarihsel evrimi üzerinde dolaysız bir etkileri vardır. Bu evrim klasik sömürgecilikte felce uğratılırken, yeni-sömürgecilik, toplumsal dinamiği uyandırarak (yerli toplumsal katlar arasındaki çıkar çelişkilerine ya da sınıf mücadelesine izin vererek), tarihsel sürecin eski normal evrimine döndüğü yanılsamasını yaratır. Bu yanılsama yerli unsurlardan oluşmuş siyasal bir güç (ulusal devlet) tarafından güçlendirilir. (a.g.e. s: 119)

Cabral'ın belirttiğinden de anlaşılacağı gibi, klasik sömürgelerde yerli üretici güçlerin gelişme olanağı yoktur. Fakat yeni-sömürgecilikte toplumun gelişimi ve böylece üretici güçlerin de gelişimi, tam bir gelişme olanağı bulmamakla birlikte, klasik sömürgeciliğe göre, daha yaygın bir seyir izler ve bu gelişim sonucu bir işçi sınıfının doğmasını, küçük mülk sahipliğinin yani küçük üretimin yanında, bir de yerli sömürücü sınıfların doğmasını sağlar. Fakat, bu gelişim sonucu doğacak olan burjuvazi, milli bir burjuvazi değil, gayrı milli ve işbirlikçi burjuvazi durumda olacaktır. Buna karşın klasik sömürgelerde ise; ne bu şekilde bir üretim güçlerinin gelişimi, ne de böylesi bir burjuvazi doğmaz. Bunun için bu her iki farklı sömürgecilik sisteminde ayrı ayrı mücadeleler, mücadele evreleri ve mücadeleyi omuzlayan sınıfsal ve sosyal güçler doğacaktır. Bu bakımdan klasik sömürgecilikte ulusal bağımsızlık birinci ve esas plandadır ve ulusal bağımsızlık mücadelesi başarıya ulaştıktan sonra sınıfsal mücadele gündeme gelir. Yeni-sömürgecilikte ise, ulusal kurtuluş mücadelesiyle sınıfsal mücadele içiçe ve aynı zamanda yürütülür. Mücadelenin başarıya ulaşması sonucu, sınıfsal mücadele, başka bir deyimle, sınıfsal sorun da önemli ölçüde çözümlenmiş olur. Cabral bu durumu da şöyle izah eder:

«Sömürge ve yeni-sömürge durumlar temelden aynı oldukları halde emperyalizme karşı savaş temelde yeni-sömürgeciliğe karşıdır. Öyle hissediyoruz ki, bu iki durum arasındaki pratik ayırımı kavramak hayati önemdedir. Aslında yatay yapı-yerli toplumdan ne kadar farklı olursa olsun- ve sömürge koşullarında ulusal unsurlardan oluşmuş siyasal bir gücün yokluğu, ulusal kurtuluş mücadelesi için sonsuz önemde olan, geniş bir cephenin yaratılmasını olası kılmaktadır.» (a.g.e. s: 123)

Her iki sömürgecilik biçiminde mücadele güçleri ayrı niteliklere sahip oldukları gibi, ayrı amaçlarla mücadele etmekte ve aynı zamanda ittifak güçleri de değişmektedir. Yeni-sömürgecilikte, emperyalizme karşı mücadele edilirken; aynı zamanda yeni-sömürgeciliğin içeride yönetici durumunda olan işbirlikçi güçlerine karşı, yani işbirlikçi egemen sınıfların devletine karşı da bir mücadele yürütülerek, bu devlet de emperyalizmle birlikte giderilmeye çalışılmakta, ittifak konusunda da, aynı ulustan olan fakat işbirlikçi durumuna gelmiş sınıfsal kesimler ittifak dışı bırakılarak, karşı tarafa alınmaktadır. Klasik sömürgecilikte ise; Cabral'ın deyimiyle, «ulusun bütününün» (ulus sınıfının) sömürgeyi yöneten yabancı ülkenin burjuvazisine ve onun devletine karşı, anti-sömürgeci ve tamamen ulusal bir mücadelesi ortaya çıkmaktadır. Cabral, yeni-sömürgecilikte ve klasik sömürgecilikte bu iki ayrı tipten ittifak ve mücadelenin doğuşunun nedenlerini şöyle izah eder:

Yeni sömürge koşullarında bir oranda daha dikeyleşmiş olan yerli toplumun yapısı ve yerli unsurlardan oluşmuş siyasal gücün —ulusal devletin— varlığı, bu toplumdaki çelişkileri iyice derinleştirir ve sömürge koşullarında oluşabilen geniş bir cephenin kurulmasını olanaksız kılmasa bile güçleştirir. Öte yandan maddesel etkenler (kadroların ulusallaştırılması ve özellikle ticaret alanında, yerli unsurların ekonomik insiyatiflerinin verdiği gurur ve bazı liderler ve halkın bir bölümünün arasındaki dinsel ya da kabilesel dayanışmanın sömürülmesi) ulusal güçlerin kayda değer bir bölümünü hareketsizleştirir.» (a.g.e. s: 124)

Klasik sömürgelerde bağımlı da olsa «Ulusal bir devletin» olmayışından ülkedeki üretici güçlerin gelişmemişliğinden ve emperyalizmle işbirliğine girmiş, ülkesinin emekçilerini sömüren ve baskı altında tutan bir burjuvazinin olmayışından dolayı, tüm ulusal güçlerin sömürgeci devlete karşı bir ulusal cephe içerisinde toplanmalarının bütün maddi koşullar varken; yeni-sömürge sistemi içinde olan bir ülkede bu

Ulus Sorunları - 3

maddi koşullar artık ortadan kalkmakta; ulusal bir devletin var olması; üretici güçlerinin gelişerek, işbirlikçi bir burjuvazinin doğup, kendi ulusunun emekçilerini baskı ve sömürü altına alması; bu ve benzeri etkenler tüm ulusal güçlerin bir cephe içerisinde toplanmasını engellemektedir. Bunun için klasik sömürgelere göre, yeni-sömürgelerde hem ittifaklar, hem de mücadelenin niteliği birbirinden farklı olmaktadır.

«Sömürgeci ve yeni-sömürgeci durumlar arasında ikinci bir ayrışma, mücadelenin görüşündedir. Ulusun bütününün **(nation clase-ulus sınıfının)** yöneten ülkenin burjuvazisinin baskıcı güçlerine karşı savaştığı sömürge koşulları, hiç değilse görünüşte, ulusal bir çözüme (ulusal devrime) yol açabilir; ulus bağımsızlığını kazanır ve kendine en çok uyan ekonomik sistemi teorik olarak seçer. İşçi sınıfının ve bağlaşıklarının emperyalizme ve yerli egemen sınıfa karşı aynı anda savaştıkları yeni-sömürge koşulları ulusal bir çözüme yol açmaz; ulusal topraklara emperyalizm tarafından yerleştirilmiş olan kapitalist yapının yıkılmasını ön görür ve en doğru biçimde sosyalist çözümü ortaya çıkarır.» (a.g.e. s: 125-126)

Cabral'ın, klasik sömürge ve yeni-sömürgelerdeki halkların nasıl bir mücadele yöntemi izleyerek bu boyunduruktan kurtulabileceği konusundaki tespitleri, genel olarak, bütün ülkeler için de geçerlidir. Bir sömürge ülkenin sömürgeci boyunduruğundan kurtulabilmesi için bir ulusal kurtuluş mücadelesine girme zorunluluğu, sömürgeler için genel bir doğrudur. Ancak, bazı özel ve istisnai şartlar, bu zorunluluğu ortadan kaldırabilir ve ulusal bir devrime yol açmadan da sömürge ülkenin kendi kaderini tayin etme koşullarını yaratabilir.

Örneğin, Rusya'nın sömürgelerinde birinci planda bir ulusal devrim sözkonusu olmamıştır. Çünkü, Rusya'nın sömürgelerinin bir kesimi henüz ulusal kurtuluş mücadelesine başlama girişimleri içindeyken, Rusya'da Bolşevik hareket son derece gelişmiş ve sömürgeler bir ulusal kurtuluş mücadelesini vermeden önce Rusya'da Ekim sosyalist devrim gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda Rusya'nın sömürgeleri de kendi kaderlerini tayin etme haklarına kavuşmuş ve sosyalist devrimle birlikte bu eski sömürgeler kapitalizm evresi yaşamadan, sosyalizme doğru bir geçiş seyri izlemiştir. Ne ki, burada belirtilmesi gereken en önemli sorun: Rusya'nın sömürgelerinde ezen ulus proletaryasının, yani Bolşevik Partisinin, örgütlenme ve mücadelede öncülük etme görevini de kendi üstüne almasıdır. Lenin, bu durumu şöyle izah eder:

«Rus komünistlerinin, Çarlık Rusyasının tahakkümü altında bulunmuş olan sömürgelerde, Türkistan vb. gibi geri kalmış ülkelerdeki pratik çalışmaları şu sorunu ortaya çıkarmıştır: Bu ülkelerin esas ayırt edici özellikleri, kapitalizm-öncesi ilişkilerin egemen bulunması olduğuna göre, ve bu yüzden de, bu ülkelerde salt proleter bir hareket söz konusu olamayacağına göre, kapitalizm-öncesi koşullarda taktik ve politika nasıl uygulanacaktır? Bu ülkelerde sanayi proletaryası hemen hemen yoktur. Buna karşın biz bu ülkelerde de yönetici rolünü üzerimize almayı gerekli saydık. Çalışmalarımız, bu ülkelerde, pek büyük güçlükleri yenmemiz gerektiğini bize gösterdi, ama elde ettiğimiz pratik sonuçlar da göstermiştir ki, bütün bu güçlüklere karşın bu ülkelerin yığınlarında siyasal bilince ve bağımsız siyasal eyleme bir özlem uyandırmak, proletaryanın hemen hemen mevcut olmadığı koşullarda bile olanaklıdır.» (U.K.T.H. s: 226)

Rusya'nın sömürgelerinin bir ulusal kurtuluş mücadelesi verip, önceden bağımsızlıklarını kazanıp, daha sonra, Cabral'ın deyimiyle, «kendine en çok uygun ekonomik sistemi teorik olarak» seçmesi gibi bir durum doğmadan, kendi kaderlerini tayin etme hakkına kavuşarak, sosyalizm yolunda bir gelişim içine girmelerinin temel ve esas nedenlerinden birisi; sömürgelerin bağımsızlık mücadelesi gelişmeden önce sömürgeci devlet olan Rusya'da sosyalist devrimin gerçekleşmesi sonucu bu sömürge halkların kendi bağımsızlıklarına otomatik olarak kavuşmalarıdır. Ikincisi ise; bu ülkelerin sosyalizm yolunda ilerlemelerinde, Rus komünistlerinin bizzat ve dolaysız olarak Rusya sömürge halklarını örgütleyerek, onlara öncülük etmeleridir.

«Bütün sömürgelerde ve bütün geri kalmış ülkelerde biz sadece bağımsız militanlar kadroları, parti örgütleri kurmakla yetinmemeliyiz, bu ülkelerdeki kapitalizm öncesi koşullarına uygulamaya önem vererek şimdiden köylü Sovyetlerinin örgütlenmesi için propaganda yapmakla yetinmemeliyiz, ama III. Enternasyonal, ileri ülkelerin proletaryasının yardımıyla, geri kalmış ülkelerin Sovyet rejimine ve kapitalist aşamadan geçmeden bazı gelişme aşamalarından geçerek Sovyet düzenine ulaşabilecekleri ilkesinin, teorik planda uygunluğunu tamamlamalıdır da.» (U.K.T.H. s: 228)

Lenin'in belirttiklerinden anlaşılacağı gibi, sömürgeci devletin burjuvazisi sömürgeci ülkenin proletaryası tarafından alaşağı edilir ve yerine proletaryanın devleti konursa; bu şartlarda sömürge ülkenin kendi kaderini tayin etme bakımından herhangi bir ulusal savaş vermeye ihtiyacı kalmayacağı açıktır. Aynı şekilde, sömürgeci ülkenin devletini ele geçiren proletaryanın sömürge ülkenin halkının örgütlenmesine ve gelişmesine öncülük ettiği müddetçe, sömürge ülkede kapitalizm evresi yaşanmadan sosyalizme geçmenin olanakları vardır. Bir tek cümleyle belirtecek olursak, sömürge ülkelerin ulusal bağımsızlık mücadelesinden geçmeden bağımsızlıklarına ulaşabilmelerinin ve kendi kaderlerini tayin etmelerinin esas koşulu, sömürgeci ülkenin proletaryasının kendi devletinin burjuvazisini alaşağı ederek iktidara el koymasıdır.

Bunun dışında, sömürge bir ülkenin emperyalizm koşulları altında kendi kaderini tayin etme hakkına ulaşılabilmesi, ya sömürge ülkenin egemen sınıflarının öncülüğünde ve emperyalizmin siyasi olarak işine geldiği koşullarda ayrılıp, kendi kendine bağımsız bir devlet kurma olanaklarına kavuşmasıyla veya o ülkenin ulusca sömürgeciliğe karşı kurtuluş mücadelesi vermeleriyle mümkündür. Kuşkusuz bir sömürgenin, egemen sınıflarının öncülüğünde sömürgeci ülkeden görünüşte bağımsız bir devlet kurmasının olanakları yalnızca sömürgeci devletin, emperyalist bir devlet olmasına bağlıdır. Eğer sömürgeci devlet sermaye ihracı yoluyla, sömürgeye yatırımlar yaparak, bir işbirlikçi burjuvazi yaratıp, bu işbirlikçi burjuvaziyi bir devlet kurma olanağına, daha doğru bir deyimle klasik sömürge durumundan yeni-sömürgeciliğe dönüştürebilme olanağına sahipse, bu sömürgede bir ulusal bağımsızlık savaşı verilmeksizin de sömürgenin kendi kaderinin tayin etme olanaklarına kavuşması mümkündür. Fakat, Portekiz'de olduğu gibi sömürgeci devletin kendisi zaten emperyalizme yarı-bağımlı durumda ve sömürgelerine sermaye ihracı yapamayacak kadar güçsüzse, o ülkenin mutlaka bir ulusal bağımsızlık savaşı vererek kendi kaderini tayin etmesi gerekir. Cabral, bu durumu şöyle izah eder:

«Portekiz sömürgeciliğinin niteliksel ayrıntılarına girmeyeceğim. Bugün Portekiz sömürgeciliğinin temel özelliği çok basit bir olgudur: Portekiz sömürgeciliği, ya da isterseniz, Portekiz ekonomik alt yapısı, yeni-sömürgeciliğin lüksüne dayanacak durumda değildir. Bu durum halklarımıza karşı Portekiz sömürgeciliğinin olanca inatçılığını anlamamıza yardımcı oluyor. Eğer Portekiz ekonomik açıdan ilerlemiş olsaydı, eğer ilerlemiş ülkeler sınıflandırmasına katılabilseydi, şu kesindir ki, Portekiz'le savaşta olmazdık bugün.» (Gine'de Devrim, s. 92-93)

Görüldüğü gibi, eğer Portekiz bir emperyalist devlet olsaydı, yani Cabral'ın deyimiyle, «Portekiz ekonomik alt yapısı yeni-sömürgeciliğin lüksüne dayanacak durumda» olsaydı, Gine halkının Portekiz sömürgeciliğine karşı bir ulusal savaş sonuna kadar sürdürme zorunluluğu söz konusu olmazdı. Çünkü o takdirde Portekiz ekonomik gücüne dayanarak kendi sömürgelerini yeni-sömürgecilik sistemine dönüştürebilirdi ki, o zaman da, Gine halkı bir anti-sömürgeci savaş, yani salt ulusal kurtuluş savaşı yerine, hem emperyalizme, hem yerli işbirlikçi egemen sınıflara ve hem de onların devletine karşı sınıfsal ve ulusal mücadeleyi içeren bir savaşa girişmek zorunda kalırdı.

Buraya kadarki açıklamalarımız neticesinde özet olarak: Sömürge ülkelerin durumu ve kendi kaderlerini tayin hakkının geleceği açısından, sorunu üç ana nokta etrafında toplayabiliriz:

1) Eğer bir sömürge ülke, emperyalist olmayan bir sömürgeci ülke tarafından elde tutuluyorsa, o ülkenin klasik sömürge olarak durumunun devamı sözkonusudur. Bu şartlarda, sömürge ülke ulusunun ya da halkının bütününün, sömürgeci devlete karşı bir tek cephe içinde ulusal bağımsızlık mücadelesi gündemdedir. Sömürge ulus içerisinde sınıfsal ayrışma ve bundan kaynaklanan sınıfsal mücadele ancak geleceğin bir sorunudur.

2) Fakat, sömürgeci devletin proletaryasının ve emekçilerinin kendi burjuvalarına karşı sınıfsal mücadelesi zafere ulaşır ve proletarya tarafından sömürgeci ülke burjuvazisinin egemenliği ve devleti yıkılırsa, bu takdirde kuşkusuz, sömürge ülkenin de, sömürgeci ülke proletaryası tarafından kendi kaderini tayin hakkına kavuşturulması durumu doğar.

3) Çağımızda, emperyalizm, kendi sermaye gücüne dayanarak, klasik sömürgeleri, yeni-sömürgecilik ilişkilerine dönüştürebilir. Emperyalist olmayan bir sömürgeci devletin aynı dönüşümü gerçekleştirmesi mümkün değildir. Emperyalizm, klasik sömürgelerde, kendi sermayesine bağımlı işbirlikçi bir egemen sınıf yaratarak, onun hakimiyetinde ulusal bir devletin kurulmasının şartlarını doğurur. Sömürge ülke böylece siyasi bakımdan bağımsız bir devlete kavuşur, ancak emperyalizme bağımlılık, işbirlikçi sınıflar eliyle sürdürülür. Artık bu şartlarda, bu sömürge ülke halkı için, ulusun bütününü kapsayacak bir ulusal kurtuluş mücadelesi değil, fakat hem emperyalist bağımlılığa, hem de onun yerli işbirlikçilerine ve devletine karşı sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelesi gündeme gelir.

(Devamı 12. sayfada)

Uluslararası Alanda Yeni Çelişkiler, Mücadeleler ve Proletarya Enternasyonalizmi — 2

Geçen sayımızdaki birinci bölümde, dünyada gittikçe derinleşen çelişkilerin, bunların yol açtığı mücadelelerin neler olduğu; emperyalist buhranın derinleşmesiyle yeniden ve artan biçimde gündeme gelen, anti-sosyalizm ve anti-sovyetizm kampanyaları ve sosyalizmin artan başarılarının dünya üzerinde nasıl bir saflaşmayı ortaya çıkarmakta olduğu; emperyalizme, tüm gerici işbirlikçilerine olduğu kadar, dünyada emperyalizmin yedek gücü haline gelen Maoculuğa ve sosyal-şoven «Avrupa Komünizmine» karşı da tüm sosyalizm ve demokrasi güçlerinin birleşik bir cephesinin yaratılması zorunluluğu, konularında görüşlerimizi belirtmiştik. Bu bölümde de, dünya barışının korunması ve kalıcı kılınması uğruna mücadelede, nasıl ve hangi ilkelere dayanan bir politika izlemek gerektiği konusundaki görüşümüzü kısaca açıklayacağız.

3. *İkili Farklı Detant (Yumuşama) Politikası:*

Daha önce de belirttiğimiz gibi, gerek dünya emperyalist sistemi ile tüm sosyalizm güçleri, dünya işçi ve emekçi halkları arasında giderek derinleşen çelişkiler, gerekse emperyalistlerin tüm yardakçılarıyla birlikte, sosyalist ülkelere yönelttikleri küstah ve azgın soğuk savaş saldırıları, dünya barışının korunması ve geliştirilmesi yolunda, dünya sosyalist ve demokratik güçlerine daha önemli ve acil görevler yüklemektedir. Bu görevlerin yerine getirilebilmesi için, önce, barışın nasıl ve hangi yoldan korunup, kalıcı hale getirilebileceği hakkında sağlam, tutarlı ve dünya çapında bir barış politikasının, tüm yönleriyle belirlenmesi lazım. Özellikle, bu konuda detant (yumuşama) politikası sorunu büyük bir önem kazanmaktadır.

Bugünkü durumda, uluslararası komünist ve işçi partileri hareketi içinde, barış sorunu ile ilgili, birbirine zıt iki politika bulunmaktadır. Bunlardan birisi, özellikle geçmiş 20 senelik dönem içinde büyük ölçüde uygulanan ve bugün artık daha çok, uluslararası işçi hareketinden koparak sosyal - şovenizm batağında yüzmeye başlayan, bütün oportünist ve revizyonist partilerin sıkı sıkıya sarıldıkları bir detant politikasıdır. İki sene önce ölen, SSCB eski Savunma Bakanı Mareşal Andrei Greçko, çok haklı olarak bu tür detant politikasını, «şeytanla pazarlık» politikası olarak adlandırmıştır. İkinci yumuşama politikası ise, bugün gittikçe daha sağlam ve kararlı şekilde sosyalist ülkeler tarafından uygulamaya konulan, Leninist barış politikasıdır. Bu ikinci politika, dünyanın her yöresindeki, sosyalizmin bütün yaşayan, mücadeleci ve kararlı unsurlarını, bir enternasyonal birlik içinde sıkıca birbirine kenetleyecek olan politikadır. Biz burada kısaca, Leninist barış ilkelerine dayanan günümüzdeki yumuşama (barış) politikasının temel noktalarını, «şeytanla pazarlık» politikasıyla bir karşılaştırma içinde açıklamaya çalışalım.

Leninist barış politikası, her şeyden önce, dünyada kalıcı ve sürekli bir barışın sağlanabilmesi için, emperyalizmin, dünya kapitalist sisteminin, faşizmin ve her türlü gericiliğin dünya çapında kökünün kazınması, sosyalizmin nihai zaferinin gerçekleştirilmesi zorunluluğunu, vazgeçilmez ve ilk temel hedef olarak alır.

Kuşkusuz dün de bugün de, sosyalizm güçlerinin, dünyada yeni ve büyük savaşların çıkmasını engellemek, emperyalist saldırganlığı dizginlemek için, uluslararası alanda emperyalist güçlerle geçici anlaşmalar ve uzlaşmalar sağlama yönünde çalışmaları gerekmiştir. Ama eğer bu çabalar yukarıda belirttiğimiz nihai hedeften soyutlanırsa, işte o zaman bu çalışmalar, «şeytanla pazarlık» politikasına indirgenmiş olur.

Dolayısıyla, Leninist barış politikası, emperyalist ve gerici güçlerle bazı anlaşma ve uzlaşmaların zorunluluğunu belirtirken, bunu kendine temel amaç edinmez. Esas amaç, bugün kurulmuş olan, dünya çapında emperyalist ve gerici güçlerle sosyalizm ve demokrasi güçleri arasındaki barış dengesinin korunması ve olduğu gibi devam ettirilmesi değil, fakat her geçen gün, sosyalist güçlerin ve onların müttefiki gerçek demokrasi güçlerinin mücadelesine dayanılarak emperyalist sistemin ve ona bağlı gerici, faşist iktidarların çökertilmesi yolunda yeni zaferler elde edebilmektir. Böylece dengenin sosyalizm lehine bozulması için gerekli şartları yaratmaktır. Bugün özellikle, dünya demokratik hareketi içinde, barışın sağlanması sorununda, bu temel amacın gözden kaçırılmasından dolayı doğan, ters, kararsız ve teslimiyetçi politikalar, esasında bu Leninist barış politikasına büyük zararlar vermektedir.

Bu temel hedef, aynı zamanda, dünya barışının sağlanması mücadelesinde, hangi güçlere dayanılması, kimlerin temel alınması gerektiği konusunu da aydınlığa kavuşturur. Barışın teminatı, en kısa sözle, dünya işçi sınıfıdır; onun düzenini temsil eden sosyalist devletlerdir, emperyalist ve geri kalmış ülkelerde sosyalizm uğruna mücadele eden güçlerdir. Dünyanın her bölgesinde, her alanda, izlenecek barış politikası, bunun için yürütülecek taktikler, her şeyden önce bu güçler ve mücadeleler üzerine temellendirilebilir.

Kuşkusuz, dünya barışından yana olan, emperyalist hegomonyacılığa ve pazar ele geçirme savaşlarına karşı olanlar, sadece sosyalizm güçleri değildir. Bunun dışında, gerek emperyalist ülkelerde gerekse dünyanın geri kalmış bölgelerinde, anti-emperyalist ve demokratik güçler vardır ve bunlar küçümsenmeyecek kadar önemli bir yer tutarlar. Diğer taraftan, geri kalmış ülkelerde, bazı zamanlarda görüldüğü gibi, emperyalist sömürgeciliğe, ırkçılığa, siyonizme karşı tavır alan, mücadele eden, burjuva ve küçük burjuva iktidarlar da söz konusudur. Sosyalistler, barış politikasının güçlendirilmesinde bu güçleri de göz önünde bulundurmak, onları sıkı bir şekilde kendi yanlarına çekmek zorundadırlar. Örneğin, günümüzde son derece geniş bir bağlantısız ülkeler topluluğu mevcuttur. Bu topluluktan bir kesimi, aslında emperyalist sistemle işbirliği içindeki gerici hükümetler olmakla birlikte, diğer büyük bir kesimi de anti - emperyalist ve demokratik bir nitelik arzederler. Sosyalizm güçlerinin bu topluluğu emperyalizme karşı mücadelede kendi yanına çekmesi için bunlarla sıkı ilişkiler içine girmeleri, hatta bazı tavizlerde bulunmaları çok doğrudur.

Ama eğer bu gerçek, bize, emperyalist sistemin çökertilmesi ve barışın sağlamlaştırılması mücadelesinde, herşeyden önce proletaryanın sosyalist düzenin geliştirilmesi ve sosyalizm uğruna mücadelelerinin güçlendirilmesi temel amacını unutturursa, işte o zaman yine «şeytanla pazarlık» politikasına sapılmış olur. Çünkü bu temele dayanmadan, ve esas ağırlık yukarıda sözünü ettiğimiz, barış uğruna mücadelenin müttefikleri üzerine kaydırılarak, kalıcı bir barış mücadelesini zafere ulaştırmak mümkün değildir.

İşte bu konuda, «şeytanla pazarlık» politikasıyla Leninist politika birbiriyle çatışır. Bunun en somut örneği olarak, 1975-76'lara kadar Orta Doğu'da barışı sağlamak için uygulanan politikayı verebiliriz. Sosyalist ülkeler bu bölgede, emperyalizmin ve siyonist uşağının saldırılarını boşa çıkararak barışın sağlanabilmesi için, esas olarak, Arap ülkelerinde 1950 ve 60 yıllarında ortaya çıkan, anti-emperyalist ve milli nitelikteki burjuva iktidarlarını (özellikle, Mısır, Suriye ve Irak) desteklemeyi ve onların «kapitalist olmayan yoldan kalkınma»larını temel alan bir politika izlemişler; bu ülkelerdeki işçi sınıfının ve emekçi halkların mücadelesine ve örgütlenmesine gereken önemi vermemişlerdir. Ama bugün, gerek Mısır'ın bariz şekilde ortaya çıkan, gerekse Irak ve Suriye'nin yakın gelecekte daha açıkça görülebilecek durumları, yani emperyalizmle işbirliğine kayarak, bölgedeki güçler dengesini emperyalizm lehine bozmaları göstermiştir ki, barış ve sosyalizmin çıkarları, bu güçler ve iktidarlar temel alınarak geliştirilemez.

Yine bir örnek vermek gerekirse, bugün «Avrupa Komünizmi» adıyla ortaya çıkan oportünist partilerin, Avrupa'da «barışın korunması» ve «barış içinde sosyalizmin zafere ulaşması» adına, izledikleri revizyonist politika, bu amaçla emperyalist ülke burjuvalarıyla yaptıkları «tarihsel uzlaşma», daha ilerde açıkça görülecektir ki, aslında, mevcut barış dengesini sağlamlaştırmak bir yana, Avrupa ve Amerikalı emperyalistlerin daha da azgınlaşıp, saldırılarını arttırmayı sağlayacaktır. Çünkü emperyalist saldırganlığın karşısındaki tek caydırıcı güç, işçi sınıfının güçlü ve örgütlü mücadelesidir.

Leninist barış politikasının diğer bir temel ilkesi de şudur: dünyada kalıcı ve sürekli bir barışın sağlanması uğruna mücadele sadece barışçı veya diplomatik yöntemlerle sürdürülemez, güçlendirilemez. Fakat bunun yanında, dünya barışından yana olan güçlerin, emperyalist ve faşist saldırılar karşısında savaşa hazır olması, bu amaçla kendi silahlı gücünü sağlamlaştırması da kaçınılmaz bir zorunluluktur. Yani barışı istemek ve talep etmek yetmez; ama emperya-

lizm ve her türlü uşakları bu barışı bozmaya yeltendimi, ona karşı barış için savaşmayı da kabullenmek gerekir.

Özellikle, başta sosyalist ülkeler olmak üzere dünya ilerici ve demokratik güçlerinin, uluslararası platformlarda genel ve tam bir silahsızlanmayı emperyalistlere dayattığı günümüzde, bu sorun hayati bir önem taşır. Genel olarak «şeytanla pazarlıktan» yana olan oportünistler, sosyal-şovenler, ya da bilinçsiz demokratlar, bu genel silahsızlanma sorununa, sadece silaha ve savaşlara karşı olan hümanist bakış açılarından, her türden silahlanmaya karşı tepki duyma açısından yaklaşırlar. Halbuki, Leninist barış politikası açısından sorun bu kadar basit değildir. Sosyalistler ve tüm sosyalist ülkeler silahsızlanma sorununa, en başta dünya geleceğinin en büyük tehdidi olan, emperyalist sistemi silahlardan arındırabilmek, silahlarını kullanılamaz hale getirmek açısından bakarlar.

Bunun sağlanabilmesi ise, sadece emperyalist ülkeler ve işbirlikçileri ile silahsızlanma üzerine masa başında yapılacak anlaşmalarla mümkün değildir. Çünkü emperyalizmi bu konuda diplomatik ya da siyasi bakımdan ikna etmeyi düşünmek mümkün değildir. Bunun için, dünya sosyalizminin, uluslararası emperyalist güçleri böyle bir silahsızlanmaya ve bu yolda anlaşmalara zorlayacak bir baskı gücüne, bir caydırıcı güce, yani güçlü silahlara ihtiyacı vardır. İşte bu nedenle, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, tüm sosyalist ülkelerin bir taraftan emperyalizmi sürekli silahsızlanmaya zorlarken, diğer taraftan da emperyalist saldırıları püskürtebilmek, savaş tehtidlerini caydırabilmek amacıyla, kendi silahlı kuvvetlerini, her türden silahlarını geliştirmek ve güçlendirmek yolunda bugüne kadar izlemiş oldukları politika, son derece doğrudur. Yani Marksistler, emperyalizmin silahsızlandırılmasından yanadırlar; yoksa emperyalist savaş tehdidi var olduğu müddetçe, sosyalist ülkelerin silahsızlanmasından yana değil. Çünkü sosyalist ülkelerin silahlı gücü hiç bir zaman kanlı ve haksız savaşların aracı olmamıştır ve olmaz da; bu silahlar dünya barışının korunup geliştirilmesinde etkin bir rol oynamaktadırlar.

İşte Leninist yumuşama politikası ile revizyonist «şeytanla pazarlık» politikasını birbirinden ayıran diğer bir önemli nokta da budur. Ve bugün, bu politikanın peşinden giden, başta Maocular ve «Avrupa Komünist»leri olmak üzere, bütün sosyal-şovenler ve bunların etkisindeki kararsız, teslimiyetçi unsurlar, sosyalist ülkelerin silahlı güçlerini geliştirmesine karşı dururken artık öyle bir noktaya varmışlardır ki, «insan hakları ve özgürlük» uğruna, emperyalistlerle kol kola Sovyetler Birliği'ne karşı mücadele etmektedirler.

Aynı Leninist gerçek, sadece sosyalist ülkeler için değil, fakat sosyalizm uğruna mücadele içinde bulunan bütün kapitalist ülkeler proletaryası için de geçerlidir. Yani, eğer emperyalist veya geri ülkelerin işçi sınıfları, kendi sınıf davalarının ve mücadelelerinin emperyalistlere ve tüm burjuvaların saldırı ve savaşlarına karşı gücünü korumasını ve zafere ilerlemesini istiyorlarsa, savaşa hazır olmalı ve bunun gerektirdiği hazırlıkları yerine getirmelidir. Bu sadece kendi ülkelerindeki devrimin değil, fakat kendi bölgelerindeki veya genel olarak tüm dünyadaki devrimin çıkarları açısından zorunludur. Proletarya hiçbir zaman, kuru kuruya, savaştan yana değildir. Ama kendi sınıf mücadelesinin, sosyalizmin ve dünya barışının korunması için yeri geldiğinde savaşmasını bilir.

Bu Leninist ilke karşısında, «şeytanla pazarlık» politikasına sarılan revizyonistler, son 20 sene içinde, başka bir ilkeyi koymaya ve dünya çapında hayata geçirmeye çalışmışlardır. Bu revizyonist ilke: emperyalist ve kapitalist ülkelerde, proletaryanın ve müttefiklerinin, şiddete başvurmaksızın da, barışçı yoldan burjuvazinin iktidarını alaşağı edebileceklerini ve sosyalizmi gerçekleştirebileceklerini iddia etmektedir. Bugün dünyadaki birçok «komünist» ve «işçi» partisi hâlâ bu anti-leninist hayalin peşinde koşmakta, fakat her defasında, kafalarını Leninist gerçeğe vurmaktadır. Örneğin, son senelerde, bu «barışçıl» politika yüzünden, Endonezya'da işçi ve emekçi halkın mücadelesinin kanlı bir şekilde bastırılması; yine Şili'de emperyalist tekellerin ve işbirlikçilerinin çıkarını koruyan oligarşik iktidarın barışçı yoldan ele geçirilip sosyalizme yönelme girişiminin, 25 bin Şili işçi ve emekçisinin kanı içinde boğulması, bu oportünist politikanın sadece bir hayal olduğu gerçeğini açıkça ispat etmiştir. Burada da haklılığını ispat eden Leninist politika olmuştur.

Kuşkusuz, dünya üzerinde, şiddete başvurmadan da, burjuvaziden barışçı biçimde iktidarı devralacak proletarya devrimleri görülebilir ve ileride görülebilecektir. Ancak bu bazı özel şartlara bağlıdır. Örneğin Lenin, güçlü ve büyük bir ülkede proletaryanın şiddet yoluyla burjuvazinin iktidarı devirip kendi diktatörlüğünü oluşturması halinde, bunun yanındaki bazı ufak ve güçsüz ülkelerin burjuvazisinin, bu baskı gücü karşısında, kendi proletaryasına iktidarını silaha başvurmaksızın teslim edebileceği ihtimalini belirtmiştir. Ama bu durumda bile, başka ülkenin güçlü proletarya iktidarından gelen bir baskı ve şiddet söz konusudur. Dolayısıyla, barışçı geçiş, ancak özel durumlarda ortaya çıkan bir istisna olabilir; yoksa genelleştirilip ilke haline getirilemez. Dünya devrimci pratiği bunu ispatlamıştır.

Leninist barış politikasının diğer bir önemli sorunu da şudur: **Dünya barışının korunması uğruna mücadele**, uluslararası sosyalizm ve demokrasi mücadelesi saflarında yer alan farklı güçlere, birbirinden farklı, ama birbirini tamamlayan görevler yüklemektedir. Bunun nedeni, barışın gerçek ve kalıcı bir hale getirilebilmesi için, emperyalist-kapitalist sistemin ortadan kaldırılması zorunluluğundan kaynaklanır. Emperyalist sistemin dünyadan temizlenmesi uğruna verilen uluslararası mücadele, her farklı güce farklı ve kendi konumuna uygun bir görev yüklemiştir. Bunların birbirine karıştırılması hem dünya barışına, hem de sosyalizmin gelişmesine büyük zarar verir.

Bugün dünyada sürekli bir barış ve emperyalist sistemin çökertilmesi uğruna mücadelede iki esas güç mevcuttur. Bu güçlerden biri: dünya sosyalist sistemidir. Sosyalist blok her geçen gün biraz daha güçlenerek, emperyalist sistemi hem ekonomik, hem siyasi ve hem de askeri güç bakımından geride bırakmakta, onu diğer sosyalizm ve demokrasi güçlerinin de desteğiyle sıkıştırmakta ve bir kuşatma altına almaktadır. Aynı zamanda, dünyanın geri kalmış bölgelerinde gelişmekte olan, ilerici ve demokratik bağlantısız ülkelerin de, emperyalizm karşısında sosyalist ülkelerle dayanışma ve ilişkileri geliştirmesi, bu ablukayı daha da daraltmaktadır. Fakat emperyalist sistemin sadece bu abluka vasıtasıyla ve doğrudan sosyalist ülkelerin gücü sayesinde yıkılabileceğini sanmak, son derece yanlış ve tehlikelidir. Dünya barışı uğruna mücadelenin kesin zaferi, diğer bir temel güce daha ihtiyaç duymaktadır.

Bu ikinci temel güç: Emperyalist ve geri kalmış ülkelerdeki işçi sınıfının ve emekçi halkların giriştikleri sınıfsal ve demokratik mücadelelerdir. Eğer bu gücün, emperyalist-kapitalist sistemin kendi iç çelişkilerinin derinleşmesine paralel olarak gittikçe gelişmekte olan mücadeleleri hesaba katılmazsa, doğru bir barış politikasının izlenebilmesi mümkün değildir.

Özet olarak, Leninist barış politikası, bu güçler arasında şöyle bir görev taksimatını gerekli ve şart kılmaktadır: sosyalist ülkeler, ekonomik, siyasi ve askeri güçlerine dayanarak, emperyalizm ve tüm gericilik üzerinde bir caydırıcı baskı kurmalı; onları tüm dünya demokrasi güçlerinin desteğiyle bir kuşatma içine almalıdır. Aynı zamanda, barışın korunması ve emperyalistlerin savaşa başvurmalarının engellenmesi yolunda, emperyalist ve işbirlikçi ülkelerle, barış, insan hakları, silahsızlanma, vb. konularda ikili ya da uluslararası anlaşmalara varmak, onlara barış içinde bir arada yaşama, yumuşama politikasını kabullendirmek için, çok yönlü bir çaba harcamalıdır. Emperyalist ve geri ülkelerdeki devrimci güçlere gelince: onlar da böyle bir abluka ve sosyalist caydırıcı gücün yarattığı uygun ortamdan istifade ederek, kendi burjuvalarına, emperyalizme, faşizme ve her türlü gericiliğe karşı sınıfsal ve demokratik savaşı güçlendirmelidirler. Çünkü nihai olarak emperyalist - kapitalist sistemin çöküşü, kendi iç çelişkilerinin derinleşmesiyle güçlenen bu sınıf savaşlarının başarısına bağlıdır.

Dolayısıyla, bugün dünyada barış uğruna mücadele, sosyalist sisteme esas olarak, barış içinde birarada yaşama şartlarını geliştirme yolunda çaba sarfetmek görevi düşerken, emperyalist-kapitalist sistem içindeki ülkelerin işçi ve emekçilerine de sınıfsal ve demokratik mücadeleyi zafere götürüp, siyasi iktidarı ele geçirmek uğruna savaşmak görevi düşmektedir.

İşte dünyadaki bütün revizyonistler, bu iki temel görevin birbirini tamamlayıcı karakterini görmezlikten gelerek, ya birini ya da diğerini yok etmeye çalışmaktadırlar. Halbuki bu iki temel güç ve temel görev birbiri karşısına konamaz. Bu gerçeği günümüz Sovyet yazarlarından P.N. Fedoseyev, şöyle ifade etmektedir:

«Görüldüğü gibi Lenin, barış içinde yanyana yaşama politikasıyla uluslararası proletarya devriminin çıkarlarını karşı karşıya getirmemiştir. Tam tersine, barış içinde yan yana yaşama politikasının başarısını, bu po-

(Devamı 15. sayfada)

SÖMÜRGE VE EZİLEN ULUS SORUNLARI - 3

(Baştarafı 9. sayfada)

Yukarıda sıraladığımız ana noktalar açısından, Kürdistan'ın bugünkü durumuna baktığımız zaman, bu ana özelliklerin hiç birisinin Kürdistan'ın somut durumu ile bir uyum içinde olmadığını görürüz. Bunun sebebi: Kürdistan'ın bir klasik sömürge değil, fakat ilhak edilmiş ezilen bir ulus olmasıdır. Emperyalizm, sermaye gücüne dayanarak sömürgelerini nasıl yeni-sömürgecilik ilişkileri içine dönüştürebilirse, çok uluslu merkezi devletler içinde yer alan sömürge veya ezilen ulusları da, ilhak durumuna dönüştürebilir. Ve Kürdistan'ın ilhak edilmiş bir ezilen ulus durumuna gelmesi de, emperyalizmin bu olgusunun nedeniyledir. İleriki bölümlerde, sömürge ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasi yapısıyla Kürdistan'ı karşılaştırarak, bu görüşümüzü daha etraflı açıklayacağız. Ancak oraya geçmeden önce, bir parantez açıp, Türkiye Kürdistan'ının Türkiye gibi emperyalizme yarı-bağımlı bir ülke tarafından ,nasıl ilhak edilmiş ezilen bir ulus haline getirildiğine yine Portekiz'in sömürgeleri ile bir karşılaştırma içinde değinelim.

PORTEKİZ SÖMÜRGECİLİĞİ, MERKEZİ DEVLETLER VE KÜRDİSTAN'IN İLHAKI

Bu karşılaştırma sırasında (ilhak kavramını etraflı biçimde ileriki bölümde açıklayacağımızdan), sadece ve kısa olarak, Portekiz sömürgelerinin neden bir ilhak durumuna dönüştürülemediğini, buna karşılık Türkiye Kürdistanında böyle bir ilhak durumunun nasıl gerçekleştiğini, bu ülkelerin tarihi gelişmeleri ışığında açıklamaya çalışalım.

15. ve 16. yüzyıllarda Portekiz'in, Afrika'da, özellikle güney ve orta bölgelerinde yeni alanlar keşfederek, hammadde ve köle ticaretini geliştirmek amacıyla, bu ülkeleri sömürgeleştirmeye başladığı dönemlerde, Afrika halkları ilkel kabileler halinde yaşıyorlardı; henüz uluslaşma diye bir şey söz konusu değildi ve devletler şeklinde merkezi otoriteler toplumsal yaşamın o düzeyinde henüz ortaya çıkmamıştı. Buna karşılık, Portekiz'de kapitalist gelişmenin şafağında uluslaşma sürecine girilmeye başlanmış, özellikle ticaretin gelişmesiyle güçlü bir sermaye sınıfı ortaya çıkmış, egemen sınıflar kendi devlet otoritesini hakim kılmıştı; yeni keşfedilen alanlarda ticaretin gelişmesi için girişilen yağma ve talanlar bu devlet eliyle yapılmaktaydı. Portekiz'in daha sonra siyasi bir statü içinde sömürgeleştirdiği bu ülkelerde uluslaşma nedir henüz bilinmezken, Portekiz kendi uluslaşmasıyla ortaya çıkan devleti eliyle sömürgeleştirdiği bu ülkelerin halklarının tümünü giderek bu merkezi devletin yönetim ve denetimi altına sokmuştu.

Portekiz, bu merkezi devlet eliyle 19. yüzyıl sonlarına kadar rekabetçi kapitalist dönemin sömürgeciliğini uygularken, kendi sömürgelerinde ise uluslaşma gibi bir durum hâlâ yeni gündeme gelmekteydi. Bu çağlarda, Portekiz sömürgelerine kapitalist ilişkiler, Portekizli tüccarlar eliyle sokulduğu için, bu durum sömürgelerde yerli bir kapitalizmin gelişimini sağlamamıştır. Tersine, sömürge halk bu kapitalist ilişkilerden uzak tutulmuş, beyazların böylece farklı bir statü içinde hakimiyetlerinin sağlamlaşması amaçlanmıştır. Sömürge halkları üzerinde ise kapitalizmin bu sömürü ve baskısı daha da yoğunlaştırılarak, bu ülkelerde yerli halk arasında sömürgeci boyunduruğa karşı ulusal düşüncelerin uyanmasına ve sömürge halkların uluslaşma sürecine adım atmalarına neden olmuştur. Yüzyıllar süren bu gelişmeler, Portekiz ile sömürgelerinin arasındaki ekonomik, sosyal ve siyasi yapı farklarının daha da derinleşmesine, böylece Portekiz'in güçlü ve sömürgeci devleti eliyle sömürgelerini devam ettirmesine yol açmıştır.

Daha sonra emperyalizmin doğuş ve gelişme çağında da bu sömürge statüsünde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Gerçi, Portekiz, diğer Avrupa ülkelerinin emperyalist gelişimine ayak uyduramadığı için, geri kalmış ve emperyalist ülkelerin (özellikle, önce ngiltere'nin) denetimi altına girerek yarı-bağımlı bir ülke durumuna düşmüştür. Ancak, emperyalist ülkeler, Portekiz'i sermaye ihracı yolundan kendilerine bağlayabildiklerinden, onun sömürgelerini elinden almamış, tersine Portekiz emperyalizmden de aldığı güçle, bu ülkelerin klasik sömürge durumunu devam ettirmiştir; böylece Portekiz, emperyalizme bağımlılık İlişkileri içine girerken, kendi sömürgeleri bu ilişkilerin içine doğrudan girememişlerdir.

Portekiz sömürgelerinin bu durumunu, bir de uluslaşma ve merkezi devletlerin doğuşu arasındaki ilişkiler açısından ele alalım. Bilindiği gibi Stalin, ulusların doğuşu ve gelişmelerini üç ana dönemde inceler:

«Birinci dönem: batıda feodalizmin yıkılması ve kapitalizmin zaferi dönemi;

«İkincisi: kapitalist dönem;

Üçüncüsü: Rusya'da sosyalizmin gerçekleşmesinden sonra oluşan sosyalist dönem.»

Stalin, merkez devletlerinde uluslaşma süreciyle ilişkisi bakımından Batı Avrupa ve Doğu Avrupa ülkeleri ile örneklediği, iki farklı dönem ve biçimde oluştuklarını şöyle izah eder:

«Batıda—İngiltere'de, Fransa'da, İtalya ve kısmen de Almanya'da-, feodalizmin yıkılması ve bireylerin uluslar biçiminde örgütlenmesi dönemi, zaman içinde, genel olarak, merkezi devletlerin ortaya çıktıkları dönem ile rastlaşmış, bu rastlaşma, ulusların gelişmeleri için de bu ülkelerde devlet biçimlerine bürünmeleri sonucunu vermiş ve bu devletler içinde az buçuk önemli başka uluslar bulunmadığı kadarıyla, bu ülkelerde ulusal baskı da bulunmuyordu. Avrupa'nın Doğusunda, tersine milliyetlerin örgütlenmesi ve feodal parçalanmanın ortadan kalkması süreci, zaman içinde, merkezi devletin kuruluş süreciyle rastlaşmadı.» (Ulusal Sorun, Sömürgeler Sorunu, s.60)

(biz burada, uluslaşma sürecinde kapitalist dönem ve sosyalist dönemler üzerinde durmayacak, sadece uluslaşma ile merkezi devletlerin doğuşu arasındaki ilişkiyi açıklayarak. Portekiz ve Türkiye'nin durumunu mukayese edeceğiz)

Stalin'in yukarda belirttiklerinden anlaşılıyor ki, birinci dönemde merkezi devletlerin ortaya çıkması ve bu arada milliyetlerin de uluslar şeklinde örgütlenmesi her yerde aynı şekilde ve aynı rastlaşma içinde olmamaktadır. Batı Avrupa'da uluslar biçiminde örgütlenmiş merkezi devletler ortaya çıkarken, Doğu Avrupa'da merkezi devletlerin ortaya çıkması döneminde henüz ulusların örgütlenmesi şeklinde bir durum doğmadığından, Batı Avrupa'daki gibi, merkezi devletlerin oluşumu ile uluslaşma aynı döneme rastlamamaktadır. Stalin Doğu Avrupa'daki merkezi devletlerin bu şartlarda ortaya çıkan yapısını da şöyle belirtir:

«Ve Avrupa'nın Doğusunda merkezi devletlerin kuruluş süreci, bireylerin uluslar biçiminde örgütlenme sürecinden daha hızlı olduğu için, oralarda henüz uluslar biçiminde örgütlenmemiş, ama daha şimdiden tek bir devlet içinde toplanmış birçok halklardan birleşik karma devletin kurulduğu görülmüştür.»

«Demek ki, birinci dönem, böylece kapitalizmin şafağında milliyetlerin ortaya çıkmasıyla belirlenmiştir, ve Batı Avrupa'da salt ulusal, ulusal baskısız devletler doğarken, Doğu Avrupa'da başta daha gelişmiş bir tek ulus ve egemen ulusa önce siyasal, sonra da iktisadi bakımdan bağımlı, daha az gelişmiş başka uluslar ile birlikte, çok uluslu devletlerin doğmaları da dikkat edilecek noktadır.» (a.g.e. s: 60)

Aynı süreç içinde, Batı Avrupa ve Doğu Avrupa'da uluslaşmalar merkezi devletlerin kurulmasına göre çeşitli zamanlarda oluştuğundan birincisinde ulusal baskısız devletlerin doğması, ikincisinde ise merkezi olan, fakat ulusal baskıyı devam ettiren devletlerin doğması söz konusudur. Batı Avrupa'da «salt ulusal, ulusal baskısız devletler» doğarken, Doğu Avrupa'da daha çok gelişmiş uluslar tek başlarına devlet kurmuşlar; «egemen ulusa önce siyasal, sonra da iktisadi bakımdan bağımlı» başka uluslarda bu merkezi devletin yönetim ve denetimi altına almışlardır. Çok uluslu merkezi devletlerin ortaya çıkış nedeni kısaca böyle izah edilebilir.

İşte Portekiz'de o çağlarda böyle bir merkezi devlet oluşturmuştur. Yani, sözü edilen doğu Avrupa ülkelerinde merkezi devlet biçiminin ortaya çıkması örneğinde olduğu gibi, tek başına bir devlet kurmuş, sömürgelerini Stalin'in deyimiyle; «önce siyasal, sonra da iktisadi bakımdan» kendi egemenliği altına almış ve sömürge baskısını bu devlet eliyle devam ettirmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde Emperyalizmle ilişkilerini de bu devlet eliyle sürdürmüştür. Bu nedenle Portekiz sömürgelerinin hiç birisi, emperyalizmle ve emperyalist devletlerle doğrudan işbirliği ilişkilerine giremediği gibi, sömürgeci Portekiz ulusunun burjuvazisiyle bile bir işbirliğine girme olanağı bulamamıştır. Bunun için de, Portekiz sömürgeleri emperyalizm tarafından yeni-sömürgecilik ilişkileri içerisine sokulması ya da ilhaka dönüştürülmesi söz konusu olmamıştır. Emperyalizm çağında da günümüze kadar, Portekiz sömürgeleri klasik sömürgecilik baskısı altında ezilegelmiştir.

Kürdistan ise; Portekiz sömürgelerindeki durumdan farklı bir evreyi izlemiştir. Kürdistan, esasen Türk şöven burjuvazisi tarafından siyasi olarak ilhak edilmeden önce, uluslaşma sürecini tamamlamış olmakla birlikte, uluslaşma bakımından Portekiz sömürgeleri ile kıyaslanamayacak biçimde ilerideydi. Cumhuriyet öncesinde Kürdistan, Osmanlılar tarafından bir klasik sömürge haline getirilemediği için, (ki Osmanlılar, ekonomik ve siyasi yapılarının geriliğinden, böyle bir şeyi gerçekleştirmeleri mümkün değildi) Kürdistan'da en başta kendi iç dinamiğine dayanarak gelişen ekonomik ilişkiler içinde loncalar, manüfaktür sanayi biçiminde ufak kapitalist işletmeler ve bunun yanında özellikle Halep'le Kürdistan arasındaki sağlam ticaret bağ-

larından dolayı, az da olsa, bir ticaret burjuvazisi doğmuştu. Kürdistan'ın ekonomik yapısının bu durumu, Kürdistan'da uluslaşma sürecının gelişmesinde esas etkendi. Fakat, Kürdistan Osmanlı İmparatorluğu'nda bir sancaktarlığa sahip olmakla birlikte, henüz bir ulusal devlet kurma olanaklarına kavuşamamıştı.

Kurtuluş Savaşından önce, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılışı sırasında, Kürt egemen çevreleri Türkiye'deki ulusal kurtuluşçu burjuva temsilcileriyle belli ilişkilere girmişler, Sivas Kongresi'nde Kürt Ulusunun da kendi geleceğini tayin etme hakkı konusunda Türk burjuva önderlerinden söz almışlardır. Sivas Kongresinden sonra yayınlanan bildiriye, Kürtlerin de ulusal hak ve taleplerinin eklenmesi sonucu, Kürtler ulusal kurtuluş mücadelesi döneminde Türk burjuvalarına karşı savaşmamış. tam tersine emperyalist işgalcilere karşı Türklerle yanyana dövüşmüşlerdir. Ve hattâ Antep ve Urfa gibi yörelerde Kürtler Fransızlara ve diğer işgalci güçlere karşı en ön saflarda dövüşmüşlerdir.

Ulusal kurtuluş mücadelesi sonrası, Kürtler kendi kaderlerini tayin etme istemlerinde bulundukları zaman Ankara'da kendi iktidarını kuran Türk burjuvazisinin şöven baskılarıyla karşılaşmışlardır. Bu dönemde Türkler burjuvazisinin önderliğinde ulusal bir devlete sahip olmalarına rağmen, Kürtlerin böyle bir devleti kurmaları, yada eşit haklarla aynı devlet içinde yer almaları gerçekleşmemiştir. Bu durum karşısında, uzun zamandır uluslaşma süreci içinde gelişen Kürtler, kendi ulusal haklarına sahip çıkmak, kendi kaderlerini kendileri tayin etmek amacıyla, kendi ulusal burjuva güçlerinin önderliğinde bir kurtuluş mücadelesine girişmişlerdir. Gerek Şeyh Sait isyanı, gerekse daha sonra girişilen isyan hareketleri ,esasta ,bu ulusal kurtuluş mücadelesinin bir parçası olmuştur. Bu kurtuluş hareketleri karşısında, Türk burjuvazisi, şoven ve kanlı bir baskı yöntemine başvurarak, bu hareketleri ezmiş ve Küdistan'ı kendi devlet sınırları içine siyasi bakımdan İlhak etmeyi gerçekleştirmiştir. Türk burjuvazisi bu siyasi İlhakı gerçekleştirirken, Kürt egemen sınıflarından kendisiyle işbirliği yapanların da kurmuş olduğu devlet yönetimine katılmalarını sağlamak mecburiyetinde kalmış ve bunu büyük ölçüde sağlayabilmiştir. Diap ağa ve onun gibi Kürt egemen sınıf temsilcilerinin (özellikle feodal aşiret reislerinin) Türk burjuvazisi tarafından oluşturulan devlet yönetimine ve parlamentoya girmeleriyle, giderek, Türk ve Kürt egemen sınıf temsilcilerinin bir merkezi devlet içinde birlikte temsil edilmelerinin şartları doğmuştur.

Görüldüğü gibi, Portekiz, Afrika ya da diğer bölgelerde işgal ettiği alanları sömürgeleştirir ve sömürge statüsü içinde yönetirken, Türk burjuvazisi Kürdistan'ı kendi devlet sınırları içine ilhak ettikten sonra, burayı sömürgeleştirmeye yönelmemiş, tersine Kürt egemen sınıflarından işbirliğine girmeye hazır temsilcileri ile anlaşarak onların merkezi devlet içinde yer almaları şeklinde bir yönteme başvurmuştur. Bunun iki önemli nedeni vardır. Bunlardan birincisi: Türk burjuvazisinin ve yeni kurduğu devletin Portekiz burjuvazisi ve devletine oranla güçsüz olmasıdır. Eğer Türk burjuvazisi, Kürdistan'ı bir klasik sömürge haline getirmeye çalışsaydı, buna ne ekonomik, ne siyasi ve ne de askeri gücü yeterdi. İkincisi ise, Kürdistan'ın Portekiz sömürgelerinde ekonomik, sosyal ve ulusal bakımdan çok daha gelişmiş olmasıdır. Kürdistan'da uluslaşma sürecinin gelişiminden dolayı, hem ulusal bilincin daha ileri olması ve hem de artık sınıfsal bir ayrışmanın ortaya çıkması söz konusudur. Bu durumda, Türk şoven burjuvazisi de, Kürdistan'ı ilhak edebilmek için, Kürt egemen sınıfları içindeki ayrışmayı ve çelişkileri kullanma yoluna gitmiş, ve başından itibaren kendi merkezi devletine bunların bir kısmını çekebilmeyi sağlamıştır.

Bu iki nedeni biraz daha açalım: Portekiz devleti, T.C. devletinden çok önceleri, kendi burjuvazisi tarafından siyasi merkeziyetçilik ve militarizm bakımından güçlü bir hale getirilmiştir. T.C. devleti ise, savaştan harap çıkan ve eski feodal devlet mekanizması büyük ölçüde yıkılan, bir ülkede iktidarı yeni ele geçiren ve ekonomik bakımdan güçsüz bir burjuvazi tarafından daha yeni kurulmaktadır; ordusu ve polis teşkilatı henüz yeni örgütlenmekte olduğundan, militarist gücü zayıftır. Portekiz bu güçlü devlet cihazı eliyle, 15. yüzyıldan beri sömürgeleştirdiği ülkeleri, kendi ticaret alanları içinde tutmuş, köle ticareti amacıyla bu ülkelerin ilkel toplumu toplumu yaşayan halklarını köleleştirmiş, 18. yüzyıldan itibaren de bu köle ticareti yerine, bu ülkeleri haraca (sömürge vergisine) tabi tutarak klasik sömürgeciliğini devam ettirmiştir. Portekiz bu ülkeleri sömürgeleştirdiğinde, bu sömürgelerdeki halklar ilkel bir toplum düzeni yaşıyorlardı. Değil, kapitalizmin manüfaktür biçiminde de olsa ortaya çıkması ya da bir ticaret burjuvazisinin doğması, daha bu halklar tarım üretimi yapan bir yerleşik toplum düzeni bile kuramamışlardı. Bu yüzden. Portekiz sömürgeciliğinden sonra da, bu ülkelerde üretici güçlerin gelişmesi söz konusu olmadığından, sömürge halkların kendi ekonomik ve sosyal güçlerine dayanarak, Portekiz sömürgeciliğini, kendilerinin de merkezi devlet yönetimine katılmaları, bu devlet içinde yer almaları için zorlamaları mümkün olmadı.

Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ına gelince: yukarıda belirttiğimiz gibi, Türk burjuvazisinin o dönemde ekonomik bakımdan güçsüz ve kurduğu T.C. devletinin siyasi ve askeri bakımdan zayıf olması nedeniyle, siyasi ilhakı salt zora ve sömürgeleştirme yöntemleriyle sağlamaya çalıştıkları takdirde, Kürdistan'da gelişecek güçlü bir ulusal kurtuluş mücadelesini bastıramayacakları için, Portekiz'den farklı bir yola başvurmuşlardır. Kürdistan'ı ilhak edebilmek için, Kürt egemen unsurlarının da aynı merkezi devlet içinde yer almalarını sağlayarak, Kürdistan'daki ulusal bağımsızlık hareketini parçalamayı ve durdurmayı amaçlamışlardır.

Türk burjuvazisini Kürdistan'ın siyasi ilhakını bu yoldan gerçekleştirme zorunluluğuna iten, Kürdistan'ın ekonomik ve sosyal iç dinamiğidir. Kürdistan, Portekiz sömürgelerinden farklı olarak, hiç bir zaman Osmanlılar tarafından klasik bir sömürge durumuna getirilememiş kendi iç dinamiğinin tarihi süreç içinde gelişimi durdurulamamıştır. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu dönemde; Kürdistan' da kendi iç toplumsal gelişiminin sonucu olan bir ekonomik yapısı vardı; bu yapıda lonca üretimi, manüfaktürler ve ufaz kapitalist işletmeler doğmuş ve gelişme halindeydi. (Özellikle, Diyarbakır, bu dönemde dokuma, kilim. puşu vb. tekstil üretiminde hayli gelişmişti ve aynı zamanda bir ticari merkez durumundaydı.) Diyarbakır'ın Halep ve Beyrut'la arasındaki ticaret oldukça gelişkindi (ki, bu ticaretin en önde gelen unsurlarından biri de, Şeyh Sait'ti). Osmanlıların Kürdistan üzerinde tam bir ekonomik ve sosyal baskı uygulayamaması, Kürdistan'da ilk kapitalist ilişkilerin böylece doğmasını sağlamıştı. Kuşkusuz, bu ekonomik ilişkiler, Kürdistan'da bir burjuva sosyal gücün doğuşunu, uluslaşmanın belirgin olarak ortaya çıkmasını, ulusal bilincin gelişmesini de beraberinde getirmişti.

İşte bu nedenlerden dolayıdır ki, Türk şoven burjuvazisi Kürdistan'ı ilhak ettikten sonra, onu bir klasik sömürge biçimine dönüştüremezdi, dönüştürememiştir. Bunun yerine, Kürt egemen sınıflarını kendi safına kazanarak onlara merkezi devlet yönetiminde yer vermek yöntemine zorunlup olarak başvurmuştur. Kuşkusuz, Türk burjuvazisi Kürdistan'ı böylece siyasi bakımdan ilhak edebilmekle birlikte, kendi başına aynı zamanda ekonomik bakımdan da ilhak ederek, Lenin'in deyimiyle, «merkezileşme»yi tamamlayamamıştır. Bu nedenle, 1923'lerden sonra, Türk burjuvazisinin siyasi işgaline karşı. Kürt ulusu kurtuluş hareketlerine girişmiştir. Ancak, 1946'lardan sonra Türkiye'ye emperyalist sermayenin girmesi ile bu ekonomik **ilhak** Türkiye'nin bütünü için gerçekleşmiş ve Kürdistan'ın da tam olarak, ilhak edilmiş ezilen ulus haline getirilmesi mümkün olmuştu. Bundan sonra Türk ve Kürt burjuvaları emperyalizmle işbirliği içinde bütünleşmişler ve bir tek devlet çatısı altında «merkezileşme» sağlanabilmiştir.

Türkiye'de Kürdistan'ın ilhak edilmesi ve bir merkezi devlet içinde yer almasının tarihçesi kısaca budur. Sanırız, bu kısa açıklamalardan sonra, «Kurtuluş» yazarı, E. Birliği'nin «merkezi devlet» terimini kullanması karşısında, «yazarın sık sık merkez lafını etmesi bizi endişelendirdi, ama biz geçelim» şeklindeki endişesini de gidermiş olmalıdır. Türkiye'de az önce belirttiğimiz tarihsel süreç içinde oluşan ve bugün de, Türk ve Kürt uluslarının ve bütün azınlıkların burjuvalarının da temsil edildiği devlete «merkezi devlet», onların birlikte oluşturdukları parlamentoya da «merkezi parlamento» dememizin sebebi budur. Yazar başka endişelere kapılmasın!

Gelecek sayımızda, emperyalizmin Türkiye'yi bir bütün olarak ilhak etmesinin Kürdistan'ın ilhakını nasıl tamamladığı üzerinde daha etraflı duracak ve ondan sonra da, sömürge statüsünün, sömürgeci devlet ile sömürge halkı arasındaki siyasal, sosyal ve ekonomik ilişkileri nasıl şekillendirdiğini inceleyeceğiz.

DEMOKRATİK DEVRİMİN TÜRKİYE'DE ÇÖZÜMLEMESİ GEREKEN TOPRAK SORUNU - 2

(Baştarafı 5. sayfada)

bu şekilde gelişmesi, kapitalizmin ve tekelciliğin normal olarak gelişmesinden farklı sınıf ve katmanlar arası çelişkiler yaratmıştır. Meselâ tekelciliğin normal geliştiği ülkelerde, tarım kesiminde doğan, tarım proletaryası ve yarı-proletaryası ile, orta ve küçük mülk sahipleri arasında da belli ve önemli bir çelişme vardır. Özellikle de kapitalizmin egemen olup, henüz tekelciliğin gerçekleşmemiş olduğu bir ülke tarımında, genellikle küçük mülk sahibi ve orta köylüler de sınıf çıkarları bakımından tarım burjuvazisiyle birlikte hareket ederler. Ki bu durumda tarım proleter ve yarı-proleterlerine karşı genel olarak bütün mülk sahiplerinin bir baskısı sözkonusu olur. Tarım proleter ve yarı-proleterlerin de tüm mülk sahipliğine karşı bir mücadelesi söz konusu olur. Açıklamaya çalıştığımız Türkiye tarımında gerçekleşmiş olan kapitalist gelişme, kuşkusuz, tarım alanında mülk sahipleriyle tarım proleter ve yarı-proleter arasında bir çelişki yaratmıştır. Ancak bununla birlikte, Türkiye'de tarımda kapitalist gelişim başından beri emekçi köylülüğü topraktan koparıp, parçalayan bir seyir izlediğinden, daha sonraki dönemde gerçekleşmiş olan tekelciliğin baskı altına aldığı (tarım ve ticari alanda) küçük mülk sahibi üreticilerle, tekellerin arasındaki çelişki son derece derinleşmiş ve bu küçük mülk sahiplerinin tekelciliğe karşı mücadelede, başından itibaren tarım proleter ve yarı-proleterlerinin yanında yer almasını sağlamıştır. Yani, proleter ve yarı-proleterlerin tüm mülk sahiplerine karşı bir mücadelesi değil, küçük mülk sahipleriyle birlikte tekelciliğe karşı bir mücadelesini birinci plana getirmiştir.

İŞÇİ SINIFININ TARIM ALANINDAKİ MÜCADELE VE İTTİFAKLAR POLİTİKASI

Bu sınıfsal ayrışmalar sonucu, tarım kesiminde; 1 — Tarım ve ticaret tekelleri ve bunların yönetimini elde tutan tekelci burjuvazi, 2 — Tekelleşememiş olan tarım burjuvaları, (zengin köylülük), 3 — Orta köylülük, 4 — Küçük köylülük, 5 — Tarım proleter ve yarı-proleter şeklindeki sıralayabileceğimiz sınıf ve katmanlar doğmuştur. Şimdi bu katmanların sınıfsal yapılarına ve çelişkilerine bakarak, tarım kesiminde işçi sınıfının toprak sorununun çözümüne nasıl bir ittifaklar politikası ve hangi hedefler uğruna mücadele politikası izlemesi gerektiğine bakalım.

Tarım kesiminde kapitalist tekelciliğin gerçekleşmiş olduğu bir ülkede, birinci planda sosyalleştirilecek toprakların, tarımda küçük üretimin hakim ve yaygın olduğu bir ülkedekinden daha geniş ölçüde olacağı kuşku götürmez bir gerçektir. Bu, proleteryanın kendi sınıfsal bir sorunudur. Ne ki; proletcrya sınıf mücadelesini yürütürken müttefiklerini ve onların kendi istemlerini de gözönünde bulundurmak zorundadır. Kuşkusuz tarım kesiminde sosyalleştirilecek topraklar, her şeyden önce üzerinde tekelci kapitalist işletmelerin bulunduğu topraklardır. Yani tekelci burjuvazinin işletmeleridir. Bu sosyal gelişim diyalektiğinin kaçınılmaz bir gereğidir. Fakat, gerek bu toprakların sosyalleştirilebilmesi ve gerekse tekelci egemenliğin giderilmesi için tarım kesiminde proleterya ile birlikte hareket edebilecek güçler varsa, proletarya bu güçleri ve onların amaçlarını ve istemlerini gözönünde bulundurarak, hareket etmek zorundadır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, tarım kesiminde tekelciliğe karşı mücadele eden, tarım proletar ve yarı-proleterlerinin dışında geniş küçük üretici katmanlar da vardır. Bu bakımdan proletarya tarımda önce tekelci kapitalist hâkimiyeti kırmak için bu katmanlarla **ittifaklar kurmak** zorundadır. Fakat giderilmesi için mücadele edilen tekelcilik bakımından, proletarya ile küçük-burjuva köylüler aynı amacı paylaşmazlar. Çünkü, gidermek için mücadele ettikleri tekelci kapitalist işletmelerin topraklarını küçük mülkiyete dönüştürme istekleri sınıfsal yapıları gereği ağır basacaktır. Fakat, proletaryanın bu konudaki istemi, bu toprakların yeniden küçük mülkiyete dönüştürülmesi değil, yani küçük burjuvazinin bu gerici isteminin desteklenmesi değil, büyük kapitalist çiftçiliğin yapıldığı bu geniş toprakların sosyalleştirilmesi ve böylece tarımda sosyalist düzenin gerçekleşmesine maddi temel teşkil etmesidir.

«Dolayısıyla, tamamen proleter olan mücadele ile genel köylü mücadelesini birleştirilmeli, ama bu ikisini biribirine karıştırmamalıyız. Genel demokratik ve genel köylü mücadelesini desteklemeli ,ama sınıfsal-olmayan bu mücadele içinde boğulmamalıyız»; (Lenin. Tarım Sorunları s: 351)

Proletarya tarım kesimindeki mücadelesinde, Lenin'in yukarda belirttiği politikayı izlemelidir. Yani köylülüğün haklı istemlerini desteklemeli, köylülüğün mücadelesini proletaryanın mücadelesiyle birleştirmeli, fakat sınıfsal olmayan bu mücadele içerisinde boğulmamalıdır. Bunun için proletarya Türkiye'de küçük üretici köylülüğün kendi varlığını yok eden ve ezen tekelciliğe karşı mücadelesini desteklemeli ve onu kendi mücadelesiyle birleştirmeli, ama bunun ikisini birbirine katmadan; köylülüğün özel mülkiyete dayanan gerici düşüncelerine kendini kaptırmadan, tarım kesimindeki kapitalist işletmeleri yeniden küçük mülkiyete dönüştürme tedbirine karşı çıkarak yeni toprak düzenini sosyalizm doğrultusunda gerçekleştirmelidir.

«Kapitalist üretim ilişkilerinin var oldukları (...) yerlerde proletarya burjuvaziye karşı savaşmaktadır. Küçük toprak sahiplerinin, küçük burjvazinin bir kesimi olarak, köylülük, bürokratlara ve toprak beylerine karşı, serfliğin tüm kalıntılarına karşı savaşmaktadır.» (a.g.e. s: 349) Kapitalizmin geliştiği alanlarda proletarya burjuvaziye karşı savaşır, serflik kalıntılarının ve ilişkilerinin varolduğu alanda ise küçük mülk sahibi köylüler serfliğe ve serflik kalıntılarına karşı savaşırlar. Evet, serflik ilişkilerinin egemen olduğu yerde durum böyle olur. Fakat kapitalist üretim ilişkileri ve tekelciliğin gerçekleştiği alanlarda, yani ülkemiz koşullarında ise, tekelciliğin baskısına karşı proletarya ve küçük mülk sahiplerinin birlikte bir mücadelesi sözkonusu olmaktadır. Türkiye'deki küçük köylülüğün amacı, serfliğe karşı mücadele içindeki köylülüğün amacından değişiktir. Türkiye'de küçük mülk sahibi köylülük artık serfliğe ve serflik kalıntılarına karşı değil, esas olarak tekelciliğe karşı mücadele etmektedir. Bunun için proletaryanın serfliğe karşı verilen mücadelede küçük-burjuva köylü karşısında amacı, hedefi ve tedbirleri ile tarımdaki kapitalist egemenliğe ve tekelciliğe karşı verilen mücadelede amacı, hedefleri ve tedbirleri birbirinden farklıdır.

Serfliğe karşı mücadelede küçük mülk sahibi köylülüğün büyük toprakların ağaların elinden alınıp, parçalanması ve dağıtılması, yani reform yapılması isteğini yerine getirmesi için mücadele etmek proletarya açısından doğru ve diyalektik bir harekettir. Küçük mülk sahibi köylülüğün feodal ağaların topraklarının parçalanması köylülüğe dağıtılmasını kabullenmek; böylece kapitalizmin ve bunların daha hızlı gelişmesini sağlayarak tarım kesiminde sınıf mücadelesini hızlandırmak, Marksist olan herkesin ve her proletarya partisinin kabul etmesi gereken diyaletik bir zorunluluktur. Fakat, bu geniş topraklar, serf ilişkileriyle değil de, kapitalizmin tekelcilik şeklinde en üst düzeyde ilişkileriyle işlenen topraklar ise; küçük mülk sahibi köylülüğün bu tekellere karşı mücadelesini desteklemek ve bu mücadeleyi proletaryanın sosyalizm mücadelesiyle birleştirmek zorunlu ve doğru bir şeydir. Ama, küçük mülk sahibinin bu kapitalist işletmelerin topraklarının küçük mülkiyet olarak bölüşülmesi istemini desteklemek gericiliktir, geriye atılmış bir adımdır. Lenin bu konuda şöyle söyler:

«**Genel olarak** konuşmak gerekirse, küçük mülkiyeti desteklemek gerici bir şeydir, **çünkü** böyle bir destek, büyük-ölçekli **kapitalist** ekonomiye karşı yönelmiştir ve sonuç olarak, toplumsal gelişmeyi geciktirir ve sınıf mücadelesini engeller ve örter. Ancak bu durumda, biz, küçük mülkiyeti kapitalizme karşı değil, serfliğe karşı desteklemek istiyoruz; bu durumda küçük köylülüğü desteklemekle sınıf mücadelesinin gelişmesine güçlü bir dürtü kazandırmış oluruz.» (a.g.e. s: 294)

Lenin'in bu dediklerinden Türkiye tarımının somut koşulları açısından anlaşılması gerekenler son derece önemlidir. Lenin'in bu dediklerinden şu genel sonuçları çıkarabiliriz: 1 — «Küçük mülkiyeti» kapitalizme karşı desteklemek gericiliktir, 2 — «Serfliğe» karşı desteklemek ilericiliktir, 3 — Serfliğe karşı küçük mülkiyetin desteklenmesi tarım kesimine de sınıf mücadelesini sokacaktır ve sosyalizm uğruna mücadele bu alanda da gelişecektir. Yani küçük mülkiyeti proletarya ancak ve yalnız serfliğe karşı destekleyebilir. Kapitalizme karşı değil. O halde küçük-burjuva köylülüğün tekelci kapitalist sömürü ve boyunduruğa karşı mücadele ettiği ülkemizde, proletaryanın karşısına önemli bir sorun çıkmaktadır. Proletarya ve onun partisi nasıl bir politika izlemelidir ki, hem küçük-burjuva köylülüğün tekellere ve onların egemenliğindeki genel kapitalist sömürü düzenine karşı mücadelesini destekleyip kendi mücadelesiyle birleştirsin, hem de küçük-burjuvazinin bu mücadelesinde küçük mülkiyeti yeniden yaygınlaştırma ve geliştirme şeklindeki gerici istemlerine karşı koyabilsin ve küçük köylü yığınlarını da kendi hedefi olan sosyalizm yoluna çekebilsin?

Gelecek sayımızda, bu sorun hakkındaki görüşlerimizi, «TKP», TİP, TSİP gibi oportünist partilerin programlarında bu konuda önerdikleri çözüm yollarının eleştirisiyle birlikte, açıklamaya çalışacağız.

ULUSLARARASI ALANDA YENİ ÇELİŞKİLER, MÜCADELELER VE PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ - 2

(Baştarafı 11. sayfada)

litikanın dünya işçi sınıfı tarafından en yoğun şekilde desteklenmesine bağlı görmüş, devrimin kaderi ile bu politikanın olumlu sonuçlarını birleştirmiştir.

Emperyalizmin saldırgan politikasına karşı, barış içinde yanyana yaşama uğruna verilen mücadele, kapitalist ülkelerde proletaryanın sınıf mücadelesi ile, sosyalizmin güçlenmesiyle, günümüzün toplumsal olaylarıyla ilişkili bir fenomendir... Barış içinde yanyana yaşama koşullarında sosyalizm, emperyalistlerin ellerini bağlar, onların karşı-devrim ihraç etme olanaklarını sınırlar, ulusal ve sosyal özgürlük için dövüşen halklara ve ülkelere politik, ekonomik ve askeri yardım fırsatını daha geniş şekilde kullanır.» (Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi, s. 528)

Fedoseyev'in bu görüşüne ilave edilecek bir şey yoktur. Diğer taraftan gerek ülkemizdeki gerekse dünyadaki birçok oportünistler, mücadele kaçkınları, dünya barışının korunması ve emperyalist sistemin geriletilip çökertilmesi uğruna mücadelede bütün görevleri, sosyalist ülkelerden ve kızıl ordulardan bekleme rehaveti içindedirler. Yani onlara göre, ülkemizde, ya da benzer ülkelerde, işçi ve emekçi halkın sınıfsal ve demokratik talepler uğruna, siyasi iktidarı ele geçirmek için bir savaşa girişmesinin gereği yoktur; nasıl olsa sosyalist blok ve onun güçlü kızıl ordusu emperyalist sistemi çökertecek! Bu son derece tehlikeli bir oportünizmdir ve esas bu anlayış dünya barışına büyük bir darbe vurmaktadır.

Çünkü eğer, emperyalist ve geri ülkelerin proletaryası bu oportünistler gibi teslimiyetçi bir rehavet içine düşer de, bu yüzden, kendileri de, esasında sosyalist sistemin görevi olan emperyalistler ve burjuva iktidarlarla anlaşma ve barış içinde birarada yaşama politikasını sürdürmeye kalkarlarsa; bu tavır, hem Fedoseyev'in belirttiği sosyalist ülkelerin barış politikasının desteklenmesi gereğini aksatır, hem de bu yüzden, peşinen emperyalist sistemi çökertebilmek için savaşmak görevinin de sosyalist sistemin omuzuna yüklenmesini kabullenmek olur. Halbuki bugün hiçbir sosyalist emperyalist güçlerle sosyalist blokun genel ve doğrudan bir savaşa girişmelerinden yana olamaz.

Dolayısıyla, barış uğruna mücadele, gerek sosyalist sistemin, gerekse işçi ve emekçi halkların kendi üzerine düşen görevleri ihmal etmeden yerine getirmeleriyle zafere ulaşabilir. Sosyalist sistemin, bugün emperyalist sistemi çökertmek için doğrudan bir savaşa girişmesi ne kadar luzumsuz ve tehlikeli bir şeyse, emperyalist ve geri ülkelerin devrimcilerinin, kendi burjuvalarına karşı sınıf savaşına girişip, zafere ulaştırmadan, «barış içinde bir arada yaşama»dan dem vurması o kadar büyük bir oportünizmdir, ihanettir. Çünkü, Fedoseyev'in, SBKP 23. Kongresi'nden atıfla belirttiği gibi:

«Barış içinde yanyana yaşama ilkesi, ezenler ile ezilenler arasındaki, sömürgeciler ile sömürgeci tahakkümün kurbanları arasındaki ilişkilere uygulanamaz.» (a.g.e., s. 529)

İşte Leninist barış politikası, dünya barışı uğruna mücadelede yer alan her gücün kendi üzerine düşen görevleri bir bütünlük ve uyum içinde yerine getirmesinden başka bir şey değildir.

Gelecek sayımızda, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerin bugün izlediği uluslararası politikayı genel olarak ele alacak ve ondan sonra da, dünya üzerinde sağlam ve temelli bir enternasyonal birliğin sağlanması için atılması gereken adımlar konusunda görüşümüzü belirteceğiz.

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE GÜÇ VE EYLEM BİRLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ BİR ZORUNLULUKTUR

(Baştarafı 3. sayfada)

Mersin, Adana, Antep ve çevresi, Diyarbakır, vs. illerde mitingler, ya da imkan yoksa salon toplantılarıyla ortak eylemin genişletilmesi planlanmıştır. Ayrıca, sosyalist hareket içinde yer alan diğer parti ve gruplara bir daha çağrıda bulunarak; genel demokrasi mücadelesinde, ilkeli ve kalıcı bir güç birliği oluşturma sorununun tartışılması amacıyla, 29 Ağustos 1978'de düzenlenen ortak bir toplantıya davet edilmişlerdir (Gazetemiz o tarihten önce baskıya verildiğinden, haberini iletemekdik).

Kısacası, «Toplumsal Anlaşmaya» karşı mücadelede başlatılmış olan, bu eylem birliğini devam ettirmeye ve geliştirmeye kararlı, azimli olan siyasetler vardır ve bu eylem birliğinin güçlenerek sürdürüleceğine, kim ne tavır alırsa alsın, inancımız tamdır. Üstelik bugün, bu eylem birliği, az önce de belirttiğimiz gibi, genel demokrasi mücadelesinin tüm cephelerinde sürekli ve kalıcı bir güç birliğine doğru gelişme yoluna da girmektedir. Burada kısaca, böylesi bir kalıcı güç ve eylem birliğinin sağlanması için, daha önceki yazılarımızda gerekliliğine işaret ettiğimiz noktaları bir daha sıralayalım.

1. Böyle bir güç birliği içine girecek tüm siyasetler, demokrasi mücadelesinde, burjuvaziyle, onun hükümetleri ve partileriyle siyasi bağları koparmanın zorunluluğunu kabullenmelidirler. Çünkü, Türkiye şartlarında, işçi ve emekçi halkların demokrasi mücadelesi, feodalizme ya da başka bir şeye karşı değil, tekelci kapitalizme ,burjuvaziye karşıdır. Burjuvaziye karşı mücadelede burjuvaziyle birlikte yürünemez.

2. Bu güçbirliği, demokrasi mücadelesinin bütün alanlarında sağlanmaya çalışılmalıdır. Bugünkü hükümetin tüm gerici, anti-demokratik baskı ve tedbirlerine karşı olduğu gibi faşist saldırı ve provakasyonlar karşısında da eylem birliği sağlanmalıdır.

3. Bu güç birliği, sadece siyasetlerin üst düzeyinde değil, tüm ülke çapında ve tabanda gerçekleştirilmelidir. Özellikle, sendikal kuruluşların ve demokratik kitle ve gençlik örgütlerinin aynı yöndeki çabaları teşvik edilmelidir.

4. Bu güçbirliğinin sağlam ortak ilkeler üzerine oturtulması amacıyla, her siyaset, görüşünü, politikasını, ilkelerini ve hedeflerini açıkça ortaya koymalı ve böylece ayrılıklar yanında ortak noktaların da sıhhatli bir şekilde tespit edilerek kalıcı bir eylem birliğinin bunlar üzerine oturması sağlanmalıdır.

5. Demokrasi mücadelesinin birinci teminatı olan, işçi sınıfı, en aktif ve geniş şekilde, bu eylem birliklerine çekilmelidir. Çünkü ancak işçi sınıfı bu güç birliklerini sağlam ve kalıcı kılma gücüne sahiptir. Bu amaçla, bütün ilerici ve devrimci sendikaların ortak hedefler doğrultusunda birlikte mücadele etmeleri için gerekli çaba sağlanmalıdır. Kuşkusuz, bu güçbirlikleri ne derece gelişirse, tüm emekçi halkın birleşik bir cephesinin yaratılması şartlarını doğuracağı kadar, işçi sınıfının da kendi bağımsız politikası temelinde mücadele birliğinin ve giderek de siyasi birliğinin sağlanmasının koşullarını yaratcaktır.

Böylesi güç birlikleri, sadece günlük ve gelgeç bir sorun değildir. Tersine, Türkiye' de demokrasinin ve sosyalizmin zaferi kaçınılmaz olarak bu yoldan geçecektir. Bu nedenle, bu yüce amaç için mücadele ettiğini iddia eden herkes, bugünkü mücadelede atılacak birinci adım olan, bu türlü güç birliklerinin oluşturulmasına katkıda bulunmak zorundadır.

İRAN DEVRİMİ ÜZERİNE - 1

(Baştarafı 7. sayfada)

yük enerji kaynağıdır. Körfezin petrolü olmaksızın bu ülkelerdeki birçok endüstri çalışamaz hale gelir.

Aynı zamanda, bulunuşlarından bu yana, körfezdeki petrol alanları dev petrol şirketlerinin büyük bir kâr kaynağıdır. Petrol krizi etrafında döndürülen emperyalist propaganda, emperyalizmin Altın Çağlarındaki her şeyin değiştiği ve körfezdeki «Şeyh»lerin altın çağlarının başladığı izlenimini yaratmak içindir. Petrol üreten ülkelerin yönetici sınıflarının vurgundaki paylarını arttırdıkları doğru olmakla birlikte, bu, batılı kapitalistlerin ve dev petrol şirketlerinin zararına olmamıştır. Asıl acıyı çeken, batıda bireysel tüketicilerle, bu tür bir nimetten yoksun olan petrol üretmeyen geri bıraktırılmış ülkeler olmuştur. İran gibi, petrol üreticisi ülkelerin bu artan serveti bile, krediler, silah ve makine ihracatı sayesinde dönmüş dolaşmış batılı kapitalistlere yem olmuştur. Körfez'deki hayati çıkarların korunması (her zaman lafını ettikleri esrarengiz bir dış güce karşı değil) fakat bu ülkelerin emekçi sınıflarının yüce çıkarlarına karşı korunması, Emperyalizm ve Batı kapitalizmi için çok büyük önem taşır. 1971'e kadar Körfez'de bulunan İngiliz Birlikleri bu tehditlere karşı bir güvence idi. Fakat 1960'ların ikinci yarısından itibaren İngiltere'nin körfezdeki gücünü daha fazla barındıramayacağı anlaşıldı. Bu boşluğu doldurmak için askeri bir alternatif bulunmalıydı. Bu arada A.B.D.'nin Çin Hindi'nde (Vietnam'da) karşı karşıya kaldığı yenilgiler, bu emperyalist ülkeyi uluslararası politikasında bir değişikliğe zorluyordu. «Nixon Doktrini» adı altında ifadesini bulan bu yeni politika gereğince; dünyanın çeşitli yerlerinde emperyalistlerin doğrudan askeri müdaheleleri yerine; Batılıların çıkarları her bölgede seçilecek karşı-devrimci bir rejim tarafından korunacaktı.

İran rejimi Basra körfezini koruma (!) görevi için seçildi ve silahlı kuvvetleri A.B.D. ve Ingiltere' nin yardımıyla hızla geliştirildi. 1960'ların başında Iran'ın, Kore savaşından arta kalan silahlarla donanmış modası geçmiş bir ordusu, daha da kötü teçhizatlı hava kuvvetleri ve hemen hemen hiç ortada olmayan bir deniz gücü vardı. Yıllık askeri bütçe 100 milyon dolardı. Geçen 15 yıl içinde durum baştan sona değişti. 76-77 yılları için askeri bütçenin oranı genel bütçenin %27'si olup, toplam 8 milyar 197 milyon dolara ulaşmıştır. Bu resmi bütçedir. Eğer gizli askeri masraflar da buna eklenirse, toplam rakam 9.5 milyar dolar olarak kendini gösterir. Savaşta olmayan çok az ülke, kaynaklarını bu kadar fazla silahlanma harcamasına ayırmıştır.

(Devam Edecek)

GEB ve Genç-Güç ilkeli, Kalıcı Bir Güçbirliği Oluşturdu

Geçtiğimiz ay içerisinde, bugüne kadarki dönem içinde çeşitli mücadelelerde ve çalışmalarda aralarında eylem birliği konusunda sağlam bir yakınlaşmanın oluştuğunu değerlendiren, Genç-Güç (Devrimci Genç Güçler Birliği) ve GEB, bundan sonraki çalışmalarında, emperyalizme, faşizme, sermayenin her türlü gerici saldırısına ve şovenizme karşı mücadelede ilkeli ve kalıcı bir güç birliği oluşturmaya karar vermişlerdir.

Bu konuda basına bir ortak açıklama yapan iki gençlik örgütü, ayrıca bir de, bugün demokratik mücadele görevlerinin ve gençliğin temel hak ve özgürlüklerinin sağlanması mücadelesinin yerine getirilmesi yolunda daha geniş bir güç birliğinin oluşturulabilmesi amacıyla, diğer devrimci gençlik örgütlerini de bir toplantıya çağırmışlardır.

Her iki gençlik örgütünün yetkilileri, gazetemize yaptıkları açıklamada, bugün oluşturdukları güçbirliğinin anti-faşist gençlik cephesinin kendisi olmadığını, ancak böyle bir gençlik cephesinin oluşturulması yolunda atılmış önemli ve kararlı bir adım olduğunu, aynı zamanda diğer gençlik örgütlerine de, aradaki birçok ideolojik ve siyasi görüş ayrılıklarına rağmen böyle bir güçbirliğinin mümkün olabilirliğini göstermeyi amaçladığını belirtmişlerdir.

Aşağıda, Genç-Güç ve GEB'in güçbirliği konusunda kamuoyuna yaptığı ortak duyuruyu ve diğer gençlik örgütlerine çağrıyı yayınlıyoruz.

GENÇ-GÜÇ ve GEB'in
Kamuoyuna Duyurusu :

GENÇ-GÜÇ ve GEB, EMPERYALİZME, FAŞİZME ve ŞOVENİZME KARŞI ÜLKE ÇAPINDA GÜÇLERİNİ BİRLEŞTİRMEYE KARAR VERMİŞTİR.

1 — Emperyalizme; çeşitli emperyalist ülke ve ortaklılarının ülkemizdeki ekonomik, politik, askeri hegemonyasına ve bu doğrultudaki bağımlılık ilişkilerine karşı verilen mücadeleye.

2 — Faşizm; sermayenin bu kanlı insanlık dışı diktatörlük rejimine karşı verilen mücadeleye, her türlü gerici, hangi «halkçı» kılığa bürünürse bürünsün demokratik hakları, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yok eden uygulamalara karşı verilen mücadeleye,

3 — Şovenizme; ırkçı, soykırımcı, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını reddeden zihniyet ve davranışlara karşı, ayrı devlet kurma hakkı için, halkların kardeşliği için verilen mücadeleye.

4 — **Dünya çapında** emperyalizme ve faşizme karşı yürütülen savaşın güçlü kaleleri, emperyalist çıkar ve politikaların doğurduğu günümüz insanlığının hayati sorunu bir 3. Dünya savaşı tehlikesine karşı barış davasının önder güçleri Sosyalist Ülkelere, emekçilerin dostluk ve sempati duygularının geliştirilmesi için verilen mücadeleye ideolojik ve pratik olarak katılmak.

GEB ve GENÇ-GÜÇ bundan böyle yürütecekleri ortak eylemlerin temelini oluşturan bu ilkeler ışığında;

A) Tüm gençliğin Maddi ve Kültürel çıkarlarının savunulması,

B) Gençliğin siyasi hak ve özgürlüklerinin sağlanması için birlikte seminer, konferans, afiş, bildiri, gösteri yürüyüşleri, mitingler ...vs. gibi emekçileri ve gençliği uyaran, eğiten, harekete geçiren eylemler örgütleyecektir.

GEB ve GENÇ-GÜÇ, bu ilkeler ve temel çalışma hedefleri üzerinde ortak örgütlenmeyi gerekli ve zorunlu görmektedirler. Bunun için;

1 — Ülke çapında hareketi yönetip yönlendirecek bir BİRLEŞİK MERKEZ KURULU oluşturulmuştur. Bu Kurul'a her iki örgütün MERKEZ TEMSİLCİLERİ katılacaktır. BİRLEŞİK MERKEZ KURULUNDA kararlar oybirliğiyle alınır ve her iki örgütü bağlar. BİRLEŞİK MERKEZ KURULU toplantılarına her iki örgüt düzenli katılmakla yükümlüdür. Üst üste üç toplantıya katılmayan örgüt çekilmiş sayılır.

2 — Hayatın her alanında en küçük birime kadar bölge ,şehir, ilçe mahalle vs. BİRLEŞİK KOMİTELER KURULACAKTIR. Bu Komiteler belirli bir örgütsel işleyiş içersinde çalışacaklar ve bu komitelerde de kararlar oybirliği ile alınacaktır.

GEB Merkez Yürütme Kurulu
GENÇ-GÜÇ Merkez Yürütme Kurulu

ÇAĞRI

.... Merkez Yönetim Kurulu'na

faşizm, hergün birkaç ilerici - devrimci gencin kanını içen azgın saldırısını sürdürüyor. Sermayenin operasyonlarıyla kurulan CHP ağırlıklı iktidar, onca «can güvenliği» iddialarına karşın, kuruluş ve karakteri gereği, bu saldırı ve cinayetleri durduramadı. Yalnız o kadar değil, iktidar faşist katliamlar sorunun da olduğu gibi, gençliğin ekonomik ve sosyal durumunun iyileştirilmesi, siyasi hak ve özgürlüklerinin sağlanması, sorununda da egemen parababalarının sömürücü çıkarları doğrultusunda politikasını sürdürüyor.

Bu şartlar altında, yıllardır hemen herkesin hiç değilse sözde üzerinde anlaştığı gerçek, kendini daha açık bir biçimde dayatıyor: Faşizme, sermayenin gençliğin ekonomik sosyal siyasi haklarına karşı yönelttiği saldırılara karşı, toplumumuzun en tutarlı savaşçıları olan devrimciler elele vermeli, omuz omuza dayanışmalıdır.

Şimdi bu yolda, bugüne değin gelgeç, kimi mahalli düzeylerde, çoğu sırf hareketin zorunlu dayatmasıyla atılan adımları aşan olumlu gelişmeler vardır. En son İstanbul çapında ilerici devrimci gençlik örgütlerinin, Demokratik Güçbirliği Platformu çerçevesinde ama bağımsız bir yapısı da olan eylem birliğine yönelik sistemli çalışmaları bunun örneklerindendir. Keza çeşitli bölgelerde bölgenin ilerici-devrimci unsurları tarafından oluşturulmuş Eylem Birlikleri giderek yaygınlaşmaktadır.

Bize göre, belirli anti-emperyalist, anti-faşist, anti-şovenist ilkeler temelinde gençliğin hak ve çıkarlarını kollayıp geliştirmek hedefine yönelik bu çalışmalar pekalâ Merkezi düzeyde, ülke çapında ele alınıp geliştirilebilir. Bu çalışmalar daha bilinçli ve güçlü bir hale getirilebilir. Çeşitli bölgelerde biraraya gelebilen gençlik örgütleri, neden ülke çapında, ortak düşmana karşı aynı işi gerçekleştiremesinler? Bu yolda davranışa geçemesinler?

İşte bu amaçla, ülke çapında ilerici-devrimci gençlik örgütlerinin birlik ve dayanışmasının sorunlarını, ortak düşmana karşı ortak davranışın imkan ve koşullarını görüşmek için Merkezi düzeyde gençlik örgütlerinin temsilcilerinin biraraya gelmesini, toplanmasını öneriyoruz.

Kuşkusuz, faşizme ve emperyalizme karşı mücadelenin ilke, amaç, yöntem ve biçim sorunları üzerinde farklı yaklaşımlar olabilir; ama bu, biraraya gelerek en azından sorunlarımızı görüşmeyi engellememelidir.

Toplantıya katılacağınız inancıyla devrimci selamlarımızı iletiriz.

TOPLANTI GÜNÜ : 17 Eylül Pazar

Genç Emekçiler Birliği (GEB)

Devrimci Genç Güçler Birliği (GENÇ-GÜÇ)

emeğin birliği

Aylık Siyasi Gazete - Sahibi: E. Sabri İpekçi - Sorumlu Md: Mehmet Gezici - Yönetim yeri: Eski Saray Cad. Saray Pasaj PO/60 Gaziantep - Yazışma Ad. PK. 192, Beyazıt / İstanbul. Dizgi: Evren Matbaası - Baskı: Doğan Basımevi — Son Baskı Tarihi : 2 Eylül 1978